ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 24.9.2025
COM(2025) 516 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Έκθεση προόδου σχετικά με την υλοποίηση του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» 2021-2027 για την περίοδο 2021-2024

I. Εισαγωγή

Με το άρθρο 22 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1153 για τη σύσταση του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» (στο εξής: ΜΣΕ) που αφορά την περίοδο 2021-2027[1] απαιτείται από την Επιτροπή να υποβάλλει εκθέσεις προόδου, οι οποίες περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με την υλοποίηση του ΜΣΕ, και να διευκρινίζει αν οι διάφοροι τομείς κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση. Ο κανονισμός ΜΣΕ εκδόθηκε τον Ιούλιο του 2021, έξι μήνες μετά την έναρξη του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (στο εξής: ΠΔΠ) 2021-2027, και η παρούσα πρώτη έκθεση προόδου θα καλύψει τη χρονική περίοδο 2021-2024.

Ο μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» δημιουργήθηκε με σκοπό την κατασκευή, την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό και την ολοκλήρωση των διευρωπαϊκών δικτύων στον τομέα των μεταφορών, στον τομέα της ενέργειας και στον ψηφιακό τομέα. Η απρόσκοπτη διασυνοριακή συνδεσιμότητα αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία της ενιαίας αγοράς της ΕΕ. Ενισχύει την αύξηση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής και συμβάλλει στην επίτευξη των μακροπρόθεσμων δεσμεύσεων της ΕΕ για απανθρακοποίηση στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Το τρέχον πρόγραμμα διαδέχεται το πρόγραμμα ΜΣΕ 2014-2020 (ΜΣΕ1) στο πλαίσιο του προηγούμενου ΠΔΠ. Ο οικονομικός προϋπολογισμός για την υλοποίηση του προγράμματος ΜΣΕ 2021-2027 (ΜΣΕ2) ανέρχεται σε 33,7 δισ. EUR.

Ο ΜΣΕ είναι ένα μέσο υπό κεντρική διαχείριση. Υλοποιείται με τη βοήθεια του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού για το Κλίμα, τις Υποδομές και το Περιβάλλον (στο εξής: CINEA) για τους τομείς των μεταφορών και της ενέργειας, και με τη βοήθεια του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού για την Υγεία και τον Ψηφιακό τομέα (στο εξής: HADEA) για τον ψηφιακό τομέα. Βασίζεται στον ανταγωνισμό μεταξύ έργων που υποβάλλονται από φορείς υλοποίησης έργων, όπως διαχειριστές υποδομών ή ιδιωτικές εταιρείες, κατά τη διάρκεια των τακτικών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του ΜΣΕ. Χάρη στον εν λόγω ανταγωνισμό, διασφαλίζεται υψηλή ποιότητα κατά την προετοιμασία των έργων και ασκείται πίεση για την έγκαιρη υλοποίησή τους. Αυτό το μοντέλο διακυβέρνησης εγγυάται ότι τα κονδύλια του ΜΣΕ εξυπηρετούν τις προτεραιότητες που καθορίζονται στον κανονισμό. Ο ΜΣΕ υλοποιείται μέσω πολυετών προγραμμάτων εργασιών στα οποία καθορίζονται το χρονοδιάγραμμα των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, τα θέματα και ο ενδεικτικός προϋπολογισμός τους, καθώς και τα κριτήρια επιλογής και ανάθεσης.

Μεταφορές:

Όσον αφορά τον τομέα των **μεταφορών**, ο ΜΣΕ στηρίζει έργα υποδομών κοινού ενδιαφέροντος που σχετίζονται με την ολοκλήρωση και τον εκσυγχρονισμό του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών (στο εξής: ΔΕΔ-Μ), με σκοπό την ανάπτυξη ενός αποδοτικού, διασυνδεδεμένου και πολυτροπικού διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών και υποδομών για έξυπνη, διαλειτουργική, βιώσιμη, χωρίς αποκλεισμούς, προσιτή, ασφαλή και προστατευμένη κινητικότητα. Ο ΜΣΕ στοχεύει επίσης στην προσαρμογή τμημάτων του

[1] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1153 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 2021, για τη σύσταση του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 και (ΕΕ) αριθ. 283/2014 (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) (ΕΕ L 249 της 14.7.2021, σ. 38).

ΔΕΔ-Μ για υποδομές μεταφορών διπλής χρήσης με σκοπό τη βελτίωση τόσο της στρατιωτικής, όσο και της μη στρατιωτικής κινητικότητας. Ο προϋπολογισμός που διατίθεται στο σκέλος του ΜΣΕ για τις μεταφορές για την περίοδο 2021-2027 ανέρχεται σε 25,8 δισ. EUR. Συνολικά, 11,3 δισ. EUR προορίζονται για χώρες που είναι επιλέξιμες για στήριξη από το Ταμείο Συνοχής και 1,7 δισ. EUR για έργα στρατιωτικής κινητικότητας διπλής χρήσης.

Το πολυετές πρόγραμμα εργασίας του ΜΣΕ — Μεταφορές, το οποίο εγκρίθηκε τον Αύγουστο του 2021[2] και τροποποιήθηκε τον Ιούλιο του 2023[3], καλύπτει τις ετήσιες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων από το 2021 έως το 2024. Λόγω της υψηλής υπερκάλυψης των εν λόγω προσκλήσεων, της ωριμότητας των έργων και του αυξανόμενου πληθωρισμού μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, η τροποποίηση του πολυετούς προγράμματος εργασίας παρείχε τη δυνατότητα εμπροσθοβαρούς χρηματοδότησης όλου του διαθέσιμου προϋπολογισμού βάσει του τρέχοντος ΠΔΠ για τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του ΜΣΕ — Μεταφορές για το 2023 και το 2024.

Ενέργεια:

Το σκέλος του ΜΣΕ που αφορά τον τομέα της ενέργειας (στο εξής: **ΜΣΕ — Ενέργεια**) αποσκοπεί στην ανάπτυξη έργων κοινού ενδιαφέροντος και έργων αμοιβαίου ενδιαφέροντος στο πλαίσιο της πολιτικής για τα διευρωπαϊκά δίκτυα ενέργειας (στο εξής: ΔΕΔ-Ε)[4] με σκοπό την περαιτέρω ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, την αύξηση της διαλειτουργικότητας των δικτύων σε διασυνοριακό και διατομεακό επίπεδο, τη διευκόλυνση της απανθρακοποίησης της οικονομίας και την κατοχύρωση της ασφάλειας του εφοδιασμού. Ο ΜΣΕ — Ενέργεια θα πρέπει επίσης να διευκολύνει τη διασυνοριακή συνεργασία στον τομέα της ενέργειας, μεταξύ άλλων για έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Ο ΜΣΕ — Ενέργεια έχει προϋπολογισμό ύψους 5,8 δισ. EUR για την περίοδο 2021-2027.

Το πρώτο πολυετές πρόγραμμα εργασίας του ΜΣΕ — Ενέργεια εγκρίθηκε τον Αύγουστο του 2021[5]. Τροποποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2022[6] μετά τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά

[2] Commission Implementing Decision C(2021) 5763 final of 5 August 2021 on the financing of the Connecting Europe Facility – Transport sector and the adoption of the work programme for 2021-2027 [Εκτελεστική απόφαση C(2021) 5763 final της Επιτροπής, της 5ης Αυγούστου 2021, σχετικά με τη χρηματοδότηση του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» — Τομέας μεταφορών και την έγκριση του προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2021-2027].

[3] Commission Implementing Decision (2023) 4886 final of 25 August 2023 amending Implementing Decision C(2021) 5763 final on the financing of the Connecting Europe Facility – Transport sector and the adoption of the work programme for 2021-2027 [Εκτελεστική απόφαση (2023) 4886 final της Επιτροπής, της 25ης Αυγούστου 2023, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης C(2021) 5763 final σχετικά με τη χρηματοδότηση του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» — Τομέας μεταφορών και την έγκριση του προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2021-2027].

[4] Όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2022/869 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2022, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές (ΕΕ L 152 της 3.6.2022, σ. 45).

[5] Commission Implementing Decision (2021) 5791 final of 6 August 2021 on the financing of the energy sector under the Connecting Europe Facility and the adoption of the multiannual work programme for the period 2021-2027 [Εκτελεστική απόφαση (2021) 5791 final της Επιτροπής, της 6ης Αυγούστου 2021, σχετικά με τη χρηματοδότηση του τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» και την έγκριση του πολυετούς προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2021-2027].

[6] Commission Implementing Decision (2022) 7393 final of 13 October 2022 amending Implementing Decision C(2021) 5791 final on the financing of the energy sector under the Connecting Europe Facility and the adoption

της Ουκρανίας με σκοπό την παροχή τεχνικής βοήθειας σε πρόσθετες μελέτες, οι οποίες είναι αναγκαίες για να επιταχυνθεί ο συγχρονισμός του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας των κρατών της Βαλτικής με το δίκτυο της ηπειρωτικής Ευρώπης[7].

Ο αναθεωρημένος κανονισμός για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές (ΔΕΔ-Ε)[8] άρχισε να ισχύει το 2022. Ο κανονισμός καθορίζει κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά την πολιτική για το διευρωπαϊκό ενεργειακό δίκτυο, καθώς και τη διαδικασία επιλογής έργων κοινού ενδιαφέροντος (στο εξής: ΕΚΕ) εντός της ΕΕ και έργων αμοιβαίου ενδιαφέροντος (στο εξής: ΕΑΕ) με τρίτες χώρες[9]. Τα εν λόγω ΕΚΕ και ΕΑΕ στον τομέα των υποδομών ανήκουν σε μία από τις δύο κατηγορίες έργων που είναι επιλέξιμα για χρηματοδότηση από τον ΜΣΕ —Ενέργεια (η άλλη κατηγορία είναι τα διασυνοριακά έργα στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας).

Η εν λόγω αναθεώρηση ευθυγράμμισε τον κανονισμό ΔΕΔ-Ε με τον στόχο της ΕΕ για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, περιορίζοντας την επιλεξιμότητα των έργων υποδομής αερίου σε εκείνα που απαιτούνται για τον τερματισμό της ενεργειακής απομόνωσης της Κύπρου και της Μάλτας. Εισήγαγε επίσης νέες κατηγορίες έργων: υπεράκτια δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας, έργα υδρογόνου και ηλεκτρολυτικές κυψέλες. Υπό το πρίσμα της αναθεώρησης, τον Νοέμβριο του 2023 εγκρίθηκε νέος κατάλογος ΕΚΕ και ΕΑΕ, στον οποίο προσδιορίζονται τα επιλεγμένα έργα στις νέες κατηγορίες και καθίστανται επιλέξιμα για υποβολή αίτησης στο πλαίσιο του ΜΣΕ από το 2024[10].

Το νέο πολυετές πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2024-2027 εγκρίθηκε τον Φεβρουάριο του 2024[11].

Ψηφιακές τεχνολογίες:

Με προϋπολογισμό ύψους περίπου 1,6 δισ. EUR, ο **ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας** έχει ως στόχο να συμβάλει στην ανάπτυξη ασφαλών και προστατευμένων ψηφιακών δικτύων και συστημάτων 5G πολύ υψηλής χωρητικότητας, να αυξήσει την ανθεκτικότητα και τη

---

of the multiannual work programme for the period 2021-2027 [Εκτελεστική απόφαση (2022) 7393 final της Επιτροπής, της 13ης Οκτωβρίου 2022, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης C(2021) 5791 final σχετικά με τη χρηματοδότηση του τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» και την έγκριση του πολυετούς προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2021-2027].

[7] Βλ.: Χρηματοδότηση έργων κοινού ενδιαφέροντος (europa.eu).

[8] Κανονισμός (ΕΕ) 2022/869 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2022, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 715/2009, (ΕΕ) 2019/942 και (ΕΕ) 2019/943 και των οδηγιών 2009/73/ΕΚ και (ΕΕ) 2019/944 και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 347/2013 (ΕΕ L 152 της 3.6.2022, σ. 45).

[9] Τα ΕΑΕ εισήχθησαν με την αναθεώρηση του κανονισμού ΔΕΔ-Ε το 2022 και ήταν για πρώτη φορά επιλέξιμα να υποβάλουν αίτηση στο πλαίσιο του ΜΣΕ — Ενέργεια το 2024.

[10] Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2024/1041 της Επιτροπής, της 28ης Νοεμβρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2022/869 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τον ενωσιακό κατάλογο έργων κοινού ενδιαφέροντος και έργων αμοιβαίου ενδιαφέροντος (ΕΕ L, 2024/1041, 8.4.2024).

[11] Annex to Commission Implementing Decision (2024) 482 final of 1 February 2024 amending the Commission Implementing Decision C(2022) 7393 on the financing of the energy sector under the Connecting Europe Facility and on the adoption of the multiannual work programme for the period 2021-2027 [Παράρτημα της εκτελεστικής απόφασης (2024) 482 final της Επιτροπής, της 1ης Φεβρουαρίου 2024, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης C(2022) 7393 final σχετικά με τη χρηματοδότηση του τομέα της ενέργειας στο πλαίσιο του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» και την έγκριση του πολυετούς προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2021-2027].

χωρητικότητα των ψηφιακών δικτύων κορμού στα εδάφη της ΕΕ μέσω της σύνδεσής τους με γειτονικά εδάφη και να προωθήσει την ψηφιοποίηση των δικτύων μεταφοράς και ενέργειας. Ο ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας (2021-2027) έχει διαφορετικούς στόχους και μεγαλύτερο προϋπολογισμό απ' ό,τι ο προκάτοχός του ΜΣΕ — Τηλεπικοινωνίες (2014-2020). Ο ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας επικεντρώνεται σε επιχορηγήσεις για την ανάπτυξη υποδομών ψηφιακής συνδεσιμότητας πανευρωπαϊκής σημασίας, ενώ ο ΜΣΕ — Τηλεπικοινωνίες είχε διαθέσει 117 εκατ. EUR σε χρηματοδοτικά μέσα για τη στήριξη της ανάπτυξης ευρυζωνικών υποδομών, 130 εκατ. EUR στην πρωτοβουλία WiFi4EU και το υπόλοιπο του προϋπολογισμού σε ψηφιακές υπηρεσίες (περίπου 900 εκατ. EUR).

Το πρώτο πολυετές πρόγραμμα εργασίας του ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας, το οποίο καλύπτει τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για την περίοδο 2021-2023, εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2021[12] και τροποποιήθηκε τον Απρίλιο του 2023[13] προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι αλλαγές στην ετοιμότητα και τη ζήτηση των ενδιαφερόμενων μερών, καθώς και οι τελευταίες εξελίξεις στις προτεραιότητες πολιτικής. Το δεύτερο πολυετές πρόγραμμα εργασίας του ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας (2024-2027) εγκρίθηκε τον Οκτώβριο του 2024[14].

II. Προσκλήσεις υποβολής προτάσεων από το 2021 έως το 2024

Μεταφορές:

Ο **ΜΣΕ — Μεταφορές** κατανέμεται κυρίως μέσω ετήσιων προσκλήσεων υποβολής προτάσεων. Μέχρι στιγμής έχουν δρομολογηθεί και ολοκληρωθεί τρεις ετήσιες γενικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων και προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στον τομέα της συνοχής, με διαθέσιμο προϋπολογισμό ύψους 19 δισ. EUR. Το κονδύλιο για τη στρατιωτική κινητικότητα (1,7 δισ. EUR) διατέθηκε εξ ολοκλήρου σε τρεις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων μεταξύ 2021 και 2023. Η τελευταία πρόσκληση υποβολής προτάσεων για το γενικό κονδύλιο και το κονδύλιο συνοχής (2,5 δισ. EUR) περατώθηκε τον Ιανουάριο του

[12] Annex to Commission Implementing Decision (2021) 9463 final of 16 December 2021 on the financing of the Connecting Europe Facility – Digital sector and the adoption of the multiannual work programme for 2021-2025 [Παράρτημα της εκτελεστικής απόφασης (2021) 9463 final της Επιτροπής, της 16ης Δεκεμβρίου 2021, σχετικά με τη χρηματοδότηση του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» — Ψηφιακός τομέας και την έγκριση του πολυετούς προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2021-2025]. Πολυετές πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2021-2023 — Μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» — Ψηφιακός τομέας | Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης.

[13] Annex to Commission Implementing Decision (2023) 2533 final of 19 April 2023 amending Implementing Decision C(2021) 9463 on the financing of the Connecting Europe Facility – Digital sector and the adoption of the multiannual work programme for 2021-2025 [Παράρτημα της εκτελεστικής απόφασης (2023) 2533 final της Επιτροπής, της 19ης Απριλίου 2023, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης C(2021) 9463 σχετικά με τη χρηματοδότηση του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» — Ψηφιακός τομέας και την έγκριση του πολυετούς προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2021-2025]. Πολυετές πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2021-2023 — Μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» — Ψηφιακός τομέας | Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης.

[14] Annex to Commission Implementing Decision (2024) 6891 of 9 October 2024 on the financing of the Connecting Europe Facility – Digital sector and the adoption of the multiannual work programme for 2024-2027 [Παράρτημα της εκτελεστικής απόφασης (2024) 6891 final της Επιτροπής, της 9ης Οκτωβρίου 2024, σχετικά με τη χρηματοδότηση του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» — Ψηφιακός τομέας και την έγκριση του πολυετούς προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2024-2027].

2025 και η αξιολόγηση βρίσκεται σε εξέλιξη. Ήταν η πρώτη πρόσκληση υποβολής προτάσεων βάσει του αναθεωρημένου κανονισμού ΔΕΔ-Μ[15] που άρχισε να ισχύει το 2024.

Η ανταπόκριση στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων κατέδειξε έντονο ενδιαφέρον από τους φορείς υλοποίησης έργων, με ποσοστά υπερκάλυψης τα οποία ανέρχονται σχεδόν στο τριπλάσιο του διαθέσιμου προϋπολογισμού. Ο απρόκλητος επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας αποκάλυψε επίσης την ανάγκη να στηριχτεί η ανάπτυξη πολιτικοστρατιωτικών υποδομών μεταφορών για να αντιμετωπιστούν οι συνέπειες της νέας γεωπολιτικής κατάστασης. Ο αντίκτυπος των αυξημένων τιμών όσον αφορά την ενέργεια και τις πρώτες ύλες καθώς και η έλλειψη εργατικού δυναμικού οδήγησαν σε περαιτέρω ανάγκες χρηματοδότησης. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή, σε συμφωνία με την επιτροπή του ΜΣΕ, αξιοποίησε την ευελιξία που παρέχεται βάσει του πολυετούς προγράμματος εργασίας για τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων του 2021 και του 2022 (χορήγηση πρόσθετων κονδυλίων έως 20 % του ποσού που αναφέρεται στο αρχικό πρόγραμμα εργασίας). Επιπλέον, το πολυετές πρόγραμμα εργασίας του ΜΣΕ για την περίοδο 2021-2027 τροποποιήθηκε τον Ιούλιο του 2023 ώστε να ενισχυθεί περαιτέρω η εμπροσθοβαρής χρηματοδότηση όλου του διαθέσιμου προϋπολογισμού βάσει του τρέχοντος ΠΔΠ όσον αφορά τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του ΜΣΕ — Μεταφορές για το 2023 και το 2024.

Μέρος του προϋπολογισμού του ΜΣΕ — Μεταφορές διατίθεται στον **μηχανισμό υποδομών εναλλακτικών καυσίμων** (στο εξής: AFIF), ο οποίος συστάθηκε ως συνδυαστικό μέσο επιχορηγήσεων του ΜΣΕ και χρηματοδοτικών μέσων που παρέχονται από εθνικές αναπτυξιακές ή εμπορικές τράπεζες. Με προϋπολογισμό ύψους 2,3 δισ. EUR, ο μηχανισμός υποδομών εναλλακτικών καυσίμων επικεντρώνεται σε υποδομές για εναλλακτικά καύσιμα, όπως σημεία ηλεκτρικής φόρτισης, ηλεκτροδότηση ελλιμενισμένων πλοίων από την ξηρά, σταθμούς ανεφοδιασμού με υδρογόνο κ.λπ. Η κυλιόμενη πρόσκληση υποβολής προτάσεων του μηχανισμού υποδομών εναλλακτικών καυσίμων για το 2021 (με πέντε καταληκτικές ημερομηνίες) περατώθηκε στα τέλη του 2023.

Η δεύτερη κυλιόμενη πρόσκληση υποβολής προτάσεων του μηχανισμού υποδομών εναλλακτικών καυσίμων με τον υπόλοιπο προϋπολογισμό ύψους 1 δισ. EUR δρομολογήθηκε τον Φεβρουάριο του 2024, με τρεις καταληκτικές ημερομηνίες κάθε έξι μήνες έως τις αρχές του 2026. Η πρώτη καταληκτική ημερομηνία ήταν τον Σεπτέμβριο του 2024. Για την εν λόγω καταληκτική ημερομηνία, χορηγήθηκαν 421 εκατ. EUR σε 39 επιλεγμένες προτάσεις.

Πίνακας 1: ***Προσκλήσεις υποβολής προτάσεων 2021-2023 στο πλαίσιο του ΜΣΕ — Μεταφορές***

	Προτάσεις		**Προϋπολογισμός**			**Ποσοστό υπερκάλυψης***
Κονδύλιο	**Επιλέξιμες**	**Επιτυχείς**	**Ενδεικτικός**	**Ζητήθηκε**	**Χορηγήθηκε**	
Γενικό	909	299	8,5 δισ.	30,7 δισ.	9,5 δισ.	3,6
Συνοχή	214	109	8,8 δισ.	19,6 δισ.	9 δισ.	2,2
AFIF	191	167	1,9 δισ.	2 δισ.	1,7 δισ.	1
Στρατιωτική κινητικότητα	186	95	1,7 δισ.	5 δισ.	1,7 δισ.	2,9

[15] Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, περί των προσανατολισμών της Ένωσης για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1153 και (ΕΕ) αριθ. 913/2010 και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1315/2013 (ΕΕ L, 2024/1679, 28.6.2024).

Γενικό σύνολο	1 454	631	20,3 δισ.	56,8 δισ.	21,5 δισ.	2,8

(*) Ποσοστό υπερκάλυψης: αιτούμενη χρηματοδότηση διαιρούμενη με τον ενδεικτικό προϋπολογισμό της πρόσκλησης.

Ενέργεια:

Ο προϋπολογισμός του **ΜΣΕ — Ενέργεια** διατίθεται μέσω διαφόρων προσκλήσεων υποβολής προτάσεων: i) της πρόσκλησης για έργα ενεργειακών υποδομών (αρχικά μόνο για ΕΚΕ, αλλά ΕΑΕ είναι επιλέξιμα από το 2024) και ii) των προσκλήσεων για διασυνοριακή συνεργασία όσον αφορά τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οι οποίες περιλαμβάνουν πρόσκληση υποβολής προτάσεων για προπαρασκευαστικές μελέτες και πρόσκληση υποβολής προτάσεων για τεχνικές μελέτες και εργασίες.

Η πρόσκληση υποβολής προτάσεων για ΕΚΕ στο πλαίσιο του ΜΣΕ πραγματοποιείται ετησίως, με ενδεικτικό προϋπολογισμό ύψους 785 εκατ. EUR για το 2021, 800 εκατ. EUR για το 2022, 750 εκατ. EUR για το 2023 και 850 εκατ. EUR για το 2024. Οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για ΕΚΕ στο πλαίσιο του ΜΣΕ σημείωσαν υψηλά ποσοστά συμμετοχής και είχαν ως αποτέλεσμα επιχορηγήσεις ύψους 95 % των ενδεικτικών προϋπολογισμών των προσκλήσεων που χορηγήθηκαν για κατάλληλες προτάσεις χρηματοδότησης.

Πίνακας 2: ***Προσκλήσεις υποβολής προτάσεων 2021-2024 για ΕΚΕ στο πλαίσιο του ΜΣΕ — Ενέργεια***

	Προτάσεις		**Προϋπολογισμός**			**Ποσοστό υπερκάλυψης***
Έτος	**Επιλέξιμες**	**Επιτυχείς**	**Ενδεικτικός**	**Ζητήθηκε**	**Χορηγήθηκε**	
2021	11	5	785 εκατ.	1,3 δισ.	1 δισ.	1,66
2022	19	8	800 εκατ.	1,3 δισ.	601 εκατ.	1,68
2023	11	8	750 εκατ.	1,3 δισ.	566 εκατ.	1,67
2024	70	41	850 εκατ.	3,1 δισ.	1,25 δισ.	3,67
Γενικό σύνολο	111	21	3,2 δισ.	7 δισ.	3,5 δισ.	2,20

(*) Ποσοστό υπερκάλυψης: αιτούμενη χρηματοδότηση διαιρούμενη με τον ενδεικτικό προϋπολογισμό της πρόσκλησης.

Με την πρόσκληση υποβολής προτάσεων του 2021 διατέθηκε υψηλότερο ποσό από εκείνο που προβλεπόταν αρχικά στον ενδεικτικό προϋπολογισμό της πρόσκλησης. Παρότι οι επακόλουθες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων το 2022 και το 2023 υπερκαλύφθηκαν, η Επιτροπή διέθεσε ελαφρώς χαμηλότερα ποσά από τους αρχικούς προϋπολογισμούς των προσκλήσεων. Αυτό οφείλεται στην αυστηρή επιλογή των έργων, κατά την οποία λαμβάνονται υπόψη η ωριμότητα και, ως εκ τούτου, η πιθανότητα υλοποίησής τους, η συνάφεια των προτάσεων που υποβάλλονται όσον αφορά τα κριτήρια ανάθεσης και η αιτιολόγηση των χρηματοδοτικών αναγκών (ύπαρξη χρηματοδοτικού κενού που δεν θα μπορούσε να καλυφθεί χωρίς χρηματοδότηση από τον ΜΣΕ).

Η πρόσκληση υποβολής προτάσεων του 2024, με ενδεικτικό προϋπολογισμό ύψους 850 εκατ. EUR, άνοιξε τον Απρίλιο του 2024 και περατώθηκε τον Οκτώβριο του 2024, με αποτέλεσμα να διατεθούν 1 250 εκατ. EUR σε 41 από τις 70 επιλέξιμες προτάσεις.

Προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για διασυνοριακά έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Από το 2021 έχουν διοργανωθεί πέντε προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για **διασυνοριακά έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας**: τρεις προσκλήσεις για προπαρασκευαστικές μελέτες (2021, 2022, 2023) και δύο προσκλήσεις για τεχνικές μελέτες και εργασίες (2022, 2023). Όσον αφορά τις προπαρασκευαστικές μελέτες, η πρώτη πρόσκληση υποβολής προτάσεων είχε μάλλον χαμηλό ποσοστό συμμετοχής, σε σχέση με τον καινοφανή χαρακτήρα της ενότητας του προγράμματος. Ο δείκτης χρηματοδότησης βελτιώθηκε σημαντικά στα επόμενα δύο έτη, μολονότι εξακολουθεί να είναι μέτριος, γεγονός που αντικατοπτρίζει τη διαδικασία δημιουργίας μιας σειράς έργων που ανταποκρίνονται στα κριτήρια.

Πίνακας 3: ***Προσκλήσεις υποβολής προτάσεων 2021-2023 για διασυνοριακά έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο πλαίσιο του ΜΣΕ — Ενέργεια***

	Προτάσεις		**Προϋπολογισμός**			**Ποσοστό υπερκάλυψης***
Έτος	**Επιλέξιμες**	**Επιτυχείς**	**Ενδεικτικός**	**Ζητήθηκε**	**Χορηγήθηκε**	
2021	3	2	1 εκατ.	473 944	298 944	0,5
2022	5	3	31 εκατ.	44 εκατ.	22 εκατ.	1,42
2023	10	9	51 εκατ.	74 εκατ.	68 εκατ.	1,45
Γενικό σύνολο	18	14	83 εκατ.	118 εκατ.	91 εκατ.	1,43

(*) Ποσοστό υπερκάλυψης: αιτούμενη χρηματοδότηση διαιρούμενη με τον ενδεικτικό προϋπολογισμό της πρόσκλησης.

Μια τρίτη πρόσκληση υποβολής προτάσεων για διασυνοριακά έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που αφορά τεχνικές μελέτες και εργασίες, με ενδεικτικό προϋπολογισμό 80 εκατ. EUR, άνοιξε τον Οκτώβριο του 2024 και έκλεισε τον Ιανουάριο του 2025. Οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για διασυνοριακά έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που αφορούν προπαρασκευαστικές μελέτες διακόπηκαν το 2024.

Ψηφιακές τεχνολογίες:

Οι τρεις πρώτες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων (2021, 2022, 2023) κάλυψαν τα θέματα της συνδεσιμότητας κορμού για ψηφιακές παγκόσμιες πύλες, το 5G και το υπολογιστικό νέφος παρυφών για έξυπνες κοινότητες, την κάλυψη 5G κατά μήκος των διαδρόμων μεταφορών και τα δίκτυα κορμού για πανευρωπαϊκές ομοσπονδίες υπολογιστικού νέφους. Από τις εν λόγω προσκλήσεις διαπιστώθηκε υψηλή ζήτηση για ορισμένα θέματα (υποβρύχια καλώδια) και χαμηλότερη ζήτηση για άλλα (όπως οι διάδρομοι 5G, λόγω της τρέχουσας έλλειψης ετοιμότητας της αγοράς). Αυτό οδήγησε σε δυναμική προσαρμογή του προγράμματος εργασίας και της κατανομής των πόρων, με την εστίαση των πόρων σε ανθεκτική, υψηλής χωρητικότητας και κυρίαρχη συνδεσιμότητα εντός της ΕΕ και διεθνώς. Η συμβολή αυτή ήταν πολύτιμη για το δεύτερο πρόγραμμα εργασίας του ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας (2024-2027).

Πίνακας 4: ***Προσκλήσεις υποβολής προτάσεων 2021-2023 στο πλαίσιο του ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας***

	Προτάσεις		**Προϋπολογισμός**			**Ποσοστό υπερκάλυψης***
Έτος	**Επιλέξιμες**	**Επιτυχείς**	**Ενδεικτικός**	**Ζητήθηκε**	**Χορηγήθηκε**	
2021	51	38	258 εκατ.	555 εκατ.	151 εκατ.	2,15
2022	63	38	277 εκατ.	923 εκατ.	260 εκατ.	3,33
2023	70	52	241 εκατ.	578 εκατ.	273 εκατ.	2,39

Γενικό σύνολο	184	128	776 εκατ.	2,056 δισ.	684 εκατ.	2,64

(*) Ποσοστό υπερκάλυψης: αιτούμενη χρηματοδότηση διαιρούμενη με τον ενδεικτικό προϋπολογισμό της πρόσκλησης.

III. Κύριοι τομείς για επενδύσεις

Μεταφορές:

Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο α) σημείο i) του κανονισμού ΜΣΕ, ο **ΜΣΕ — Μεταφορές** πρέπει να συμβάλλει στην ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού, διασυνδεδεμένου και πολυτροπικού διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών και υποδομών για έξυπνη, διαλειτουργική, βιώσιμη, χωρίς αποκλεισμούς, προσιτή, ασφαλή και προστατευμένη κινητικότητα.

Στο άρθρο 4 παράγραφος 1 του εν λόγω κανονισμού ορίζεται ότι ο ΜΣΕ πρέπει να συνεισφέρει το 60 % του προϋπολογισμού του στους **στόχους για το κλίμα**. Ο ΜΣΕ — Μεταφορές έχει υπερβεί αυτόν τον στόχο, δεδομένου ότι το 79 % της χρηματοδότησής του προορίζεται για βιώσιμες μεταφορές. Έχει επενδύσει σε ηλεκτροδοτημένες σιδηροδρομικές υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των συναφών υποσυστημάτων σηματοδότησης (ERTMS), σε εσωτερικές πλωτές οδούς και σε πολυτροπικές μεταφορές, καθώς και στην ανάπτυξη υποδομών για οχήματα μηδενικών εκπομπών. Ο ΜΣΕ χρηματοδοτεί επίσης αντισταθμιστικά μέτρα για έργα υποδομών (αναδάσωση, ειδικές υποδομές που καθιστούν δυνατή τη συνέχεια των φυσικών οικοτόπων ή διαδρόμους για την ασφαλή διέλευση των ζώων). Επιπλέον, η πρόσκληση υποβολής προτάσεων του 2023 εισήγαγε το στοιχείο «ενίσχυσης της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή» στο οποίο ενσωματώνονται μέτρα μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογής σε αυτήν κατά την ανάπτυξη έργων υποδομής.

Επενδύσεις ανά τρόπο μεταφοράς

Το πρόγραμμα του ΜΣΕ χρηματοδότησε ευρωπαϊκές υποδομές μεταφορών με περισσότερα από 21 δισ. EUR μεταξύ 2021 και 2024. Το μεγαλύτερο μέρος των εν λόγω επενδύσεων αφορά **σιδηροδρομικά** έργα, στα οποία διατέθηκαν πάνω από 15 δισ. EUR. Οι επενδύσεις στην εν λόγω κατηγορία κυμαίνονται από την κατασκευή και την αναβάθμιση σιδηροδρομικών γραμμών έως την ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Συστήματος Διαχείρισης της Σιδηροδρομικής Κυκλοφορίας (ERTMS).

Επιπλέον, ο ΜΣΕ — Μεταφορές στηρίζει βελτιώσεις στις **πλωτές** μεταφορές, με τη διάθεση περισσότερων από 2 δισ. EUR σε θαλάσσιους λιμένες και λιμένες εσωτερικής ναυσιπλοΐας, σε εσωτερικές πλωτές οδούς, στην ψηφιοποίηση [συστήματα παρακολούθησης της κυκλοφορίας των πλοίων και ενημέρωσης (VTMIS) και υπηρεσίες πληροφοριών εσωτερικής ναυσιπλοΐας (ΥΠΕΝ)] και στην αναβάθμιση τερματικών σταθμών. Ο ΜΣΕ — Μεταφορές χρηματοδοτεί επίσης **οδικά** έργα, όπως η κατασκευή και η αναβάθμιση των οδών του ΔΕΔ-Μ, καθώς και την ανάπτυξη ασφαλών και προστατευμένων χώρων στάθμευσης και συστημάτων ευφυών μεταφορών (ITS). Στο πλαίσιο **των αεροπορικών** μεταφορών, ο ΜΣΕ χρηματοδοτεί τη διαχείριση της εναέριας κυκλοφορίας [έρευνα για τη διαχείριση της εναέριας κυκλοφορίας στον Ενιαίο Ευρωπαϊκό Ουρανό (SESAR)] και τις αναβαθμίσεις αερολιμένων (στο πλαίσιο της στρατιωτικής κινητικότητας). Επιπλέον, ο ΜΣΕ — Μεταφορές στηρίζει βελτιώσεις των υποδομών σε όλους τους τρόπους μεταφοράς με στόχο

τη διευκόλυνση της κινητικότητας των στρατιωτικών μέσων. Τέλος, 1,38 δισ. EUR κατανέμονται για **υποδομές εναλλακτικών καυσίμων**, με τη διάθεση του μεγαλύτερου μεριδίου στη φόρτιση οδικών οχημάτων, ακολουθούμενη από τα πλοία και τα σταθμευμένα αεροσκάφη.

Πίνακας 5: ***Επενδύσεις του ΜΣΕ — Μεταφορές ανά τρόπο μεταφοράς (2021-2024, σε εκατ. EUR)***[16]

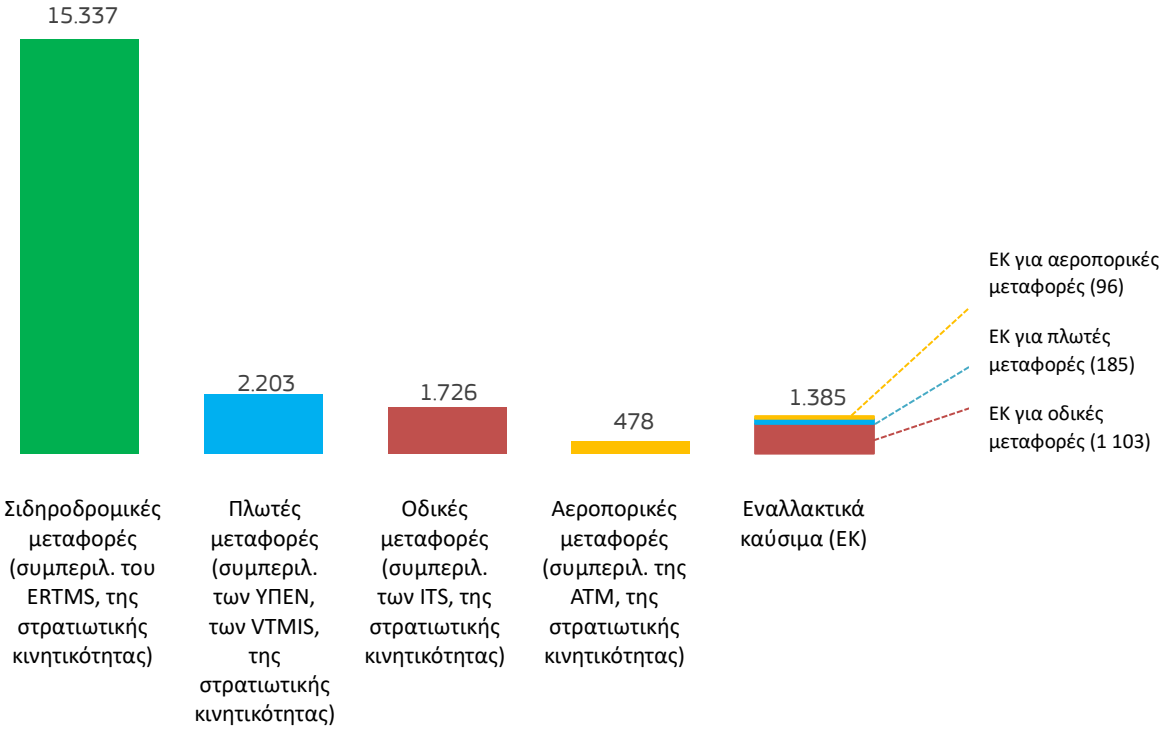

Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης του ΜΣΕ (80 %) διατίθεται σε έργα του κεντρικού δικτύου ΔΕΔ-Μ, το 13 % διατίθεται στο εκτεταμένο δίκτυο και το 7 % σε έργα που δεν μπορούν να συνδεθούν με συγκεκριμένο μέρος του δικτύου ΔΕΔ-Μ αλλά εξακολουθούν να είναι σημαντικά για την ολοκλήρωσή του (π.χ. SESAR, συστήματα ευφυών μεταφορών, εποχούμενες συνιστώσες του ERTMS κ.λπ.).

Διασυνοριακή συνδεσιμότητα

Ο ΜΣΕ — Μεταφορές στηρίζει τη διασυνοριακή συνδεσιμότητα για απρόσκοπτη μετακίνηση στην ΕΕ, με το 78 % της χρηματοδότησής του να διοχετεύεται σε έργα για την αντιμετώπιση διασυνοριακών ή ελλειπουσών διασυνδέσεων, τη διασφάλιση της πολυτροπικότητας, την εγκατάσταση υποδομών εναλλακτικών καυσίμων και την εναρμόνιση των συστημάτων διαχείρισης της κυκλοφορίας. Αυτό περιλάμβανε επίσης τη χρηματοδότηση πέντε εμβληματικών διασυνοριακών έργων (της σήραγγας Λυών-Τορίνου, της σήραγγας βάσης του Μπρένερ, της σήραγγας Fehmarnbelt, της γραμμής Rail Baltica, της πλωτής σύνδεσης Σηκουάνα-Σκάλδης) και των οδών πρόσβασής τους.

[16] Εξαιρουμένων των υπό προετοιμασία συμφωνιών επιχορήγησης.

Διάγραμμα 1: ***Στήριξη της διασυνοριακής συνδεσιμότητας στο πλαίσιο του ΜΣΕ — Μεταφορές***

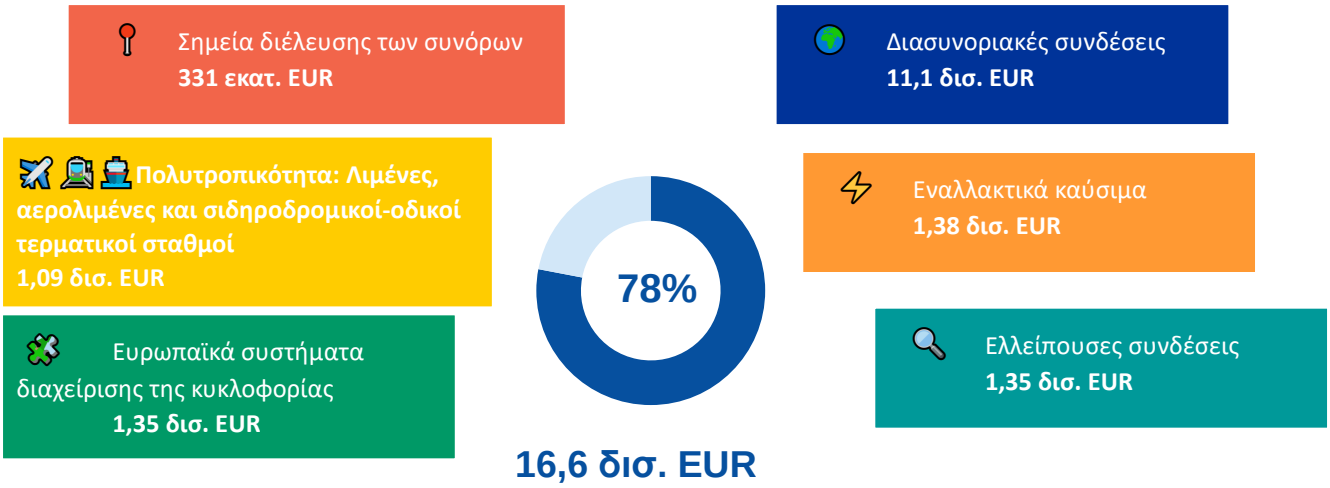

από τον συνολικό προϋπολογισμό του ΜΣΕ — Μεταφορές ύψους 21,2 δισ. EUR

Τα περισσότερα διασυνοριακά έργα βελτιώνουν ή δημιουργούν σιδηροδρομικές συνδέσεις, αλλά ο ΜΣΕ στηρίζει επίσης τις συνδέσεις εσωτερικών πλωτών οδών και μερικά οδικά τμήματα. Για παράδειγμα, ένα σημαντικό σημείο συμφόρησης στον Δούναβη στον διάδρομο Ρήνου/Μεύση-Μάιν-Δούναβη μεταξύ Straubing και Vilshofen στη νότια Γερμανία έλαβε στήριξη από τον ΜΣΕ για την αύξηση του βάθους και της χωρητικότητας της πλωτής οδού.

Υποδομές για εναλλακτικά καύσιμα

Ο ΜΣΕ — Μεταφορές στηρίζει την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων με περισσότερα από 1,38 δισ. EUR, τα οποία διατίθενται κυρίως για έργα ανάπτυξης σταθμών φόρτισης στο οδικό δίκτυο ΔΕΔ-Μ και σημείων ηλεκτρικής φόρτισης. Επίσης, χρηματοδοτεί τη δημιουργία εγκαταστάσεων ηλεκτροδότησης ελλιμενισμένων πλοίων από την ξηρά, τον εξηλεκτρισμό των δραστηριοτήτων εδάφους των αερολιμένων και τους σταθμούς ανεφοδιασμού με υδρογόνο.

Από το 2021 έχουν τεθεί σε λειτουργία περίπου 1 500 σημεία εφοδιασμού με εναλλακτικά καύσιμα κατά μήκος του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, κυρίως για ελαφρά οχήματα. Αναμένουμε ότι με τα έργα που έχουν επιλεγεί μέχρι στιγμής θα εγκατασταθούν περισσότερα από 25 000 σημεία εφοδιασμού για ελαφρά οχήματα και σχεδόν 2 000 σημεία εφοδιασμού για βαρέα οχήματα. Τα έργα στο χαρτοφυλάκιο εναλλακτικών καυσίμων θα συμβάλουν επίσης στην απανθρακοποίηση των δραστηριοτήτων σε 63 ευρωπαϊκούς αερολιμένες και στην ανάπτυξη της από ξηράς φόρτισης ηλεκτρικής ενέργειας για σκάφη σε 28 ευρωπαϊκούς λιμένες.

Χάρτης 1: ***Υποδομές επαναφόρτισης εναλλακτικών καυσίμων που υποστηρίζονται από τον ΜΣΕ — Μεταφορές (2021-2024)***

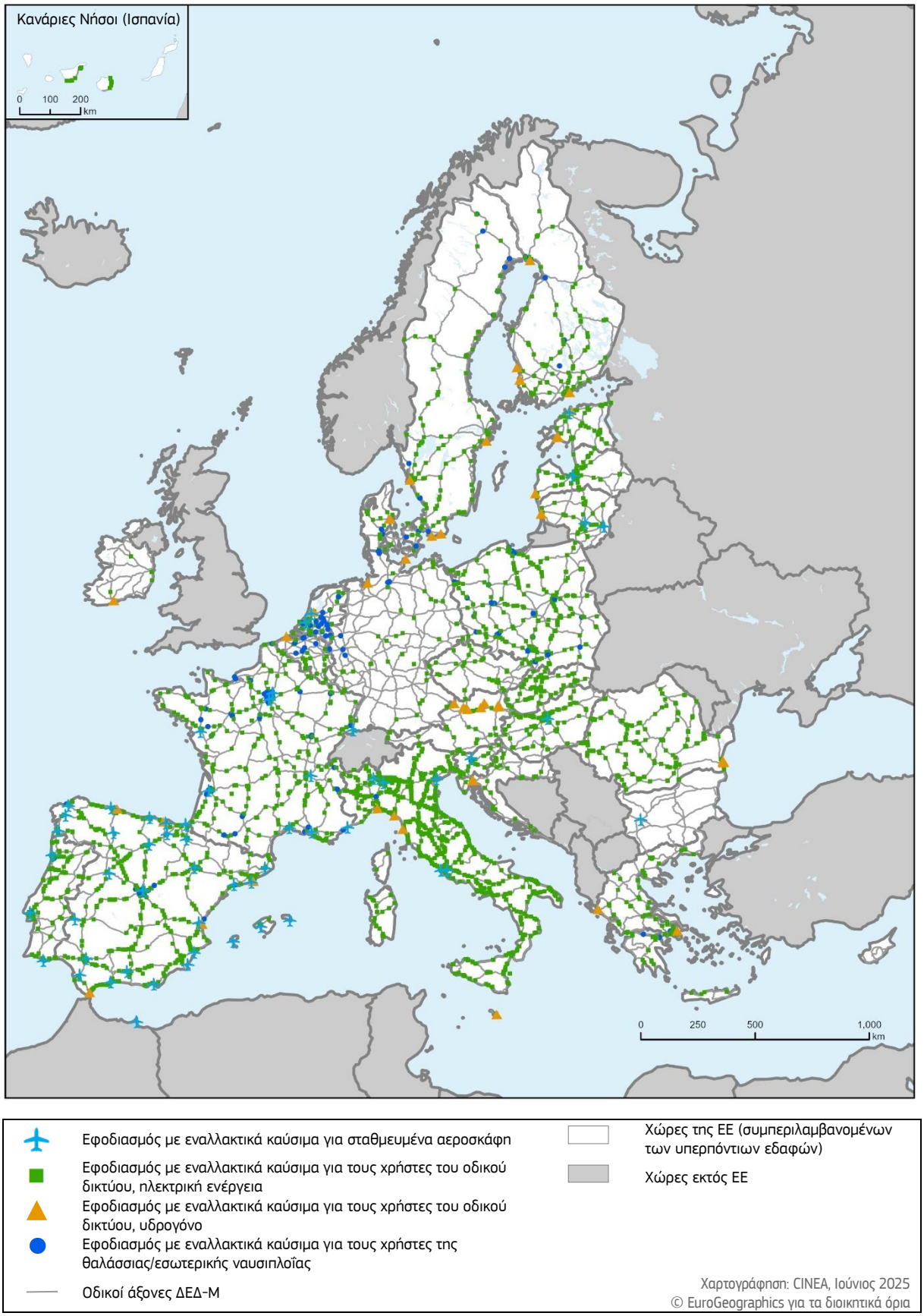

Ψηφιοποίηση των μεταφορών

Ο ΜΣΕ — Μεταφορές στηρίζει την ψηφιοποίηση των ευρωπαϊκών μεταφορών με ειδικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων που επικεντρώνονται στην έξυπνη και διαλειτουργική κινητικότητα, στο πλαίσιο του γενικού κονδυλίου και του κονδυλίου συνοχής. Μετά τις εν λόγω προσκλήσεις, 93 έργα έλαβαν χρηματοδότηση άνω των 1,4 δισ. EUR. Σχεδόν το ήμισυ του εν λόγω ποσού διατέθηκε σε έργα ERTMS (46 %), ακολουθούμενα από έργα SESAR (23 %) και έργα συστημάτων ευφυών μεταφορών (17 %). Τα έργα που αφορούσαν τα υπόλοιπα συστήματα [π.χ. ηλεκτρονικές πληροφορίες σχετικά με τις εμπορευματικές μεταφορές (eFTI), ΥΠΕΝ, το ευρωπαϊκό περιβάλλον ναυτιλιακής ενιαίας θυρίδας (EMSWe) και τα συστήματα παρακολούθησης της κυκλοφορίας των πλοίων και ενημέρωσης (VTMIS)] αντιπροσώπευαν το 13 %.

Ασφαλέστερες μεταφορές

Ο ΜΣΕ — Μεταφορές στηρίζει την οδική ασφάλεια μέσω της κατασκευής ασφαλών και προστατευμένων χώρων στάθμευσης, της κατάργησης των ισόπεδων διαβάσεων, της βελτίωσης της χάραξης οδών για λόγους ασφάλειας και της ανάπτυξης των συστημάτων ευφυών μεταφορών. Συνολικά 58 έργα για την οδική ασφάλεια λαμβάνουν 3 δισ. EUR.

Στρατιωτική κινητικότητα

Ένας από τους ειδικούς στόχους του ΜΣΕ — Μεταφορές είναι η προσαρμογή τμημάτων του δικτύου ΔΕΔ-Μ για διπλή χρήση, με σκοπό τη βελτίωση της στρατιωτικής και της μη στρατιωτικής κινητικότητας. Αυτό αναμένεται να παρέχει τη δυνατότητα για μεγάλης κλίμακας μετακινήσεις στρατιωτικού προσωπικού και εξοπλισμού σε ολόκληρη την ΕΕ σε σύντομο χρονικό διάστημα σε περιπτώσεις κρίσεων. Στο πλαίσιο των τριών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για στρατιωτική κινητικότητα (2021/2022/2023) επιλέχθηκαν συνολικά 95 έργα σε 21 κράτη μέλη. Είναι αρκετά ισορροπημένα από γεωγραφική άποψη σε ολόκληρη την ΕΕ, με καλή πυκνότητα έργων στην ανατολική πλευρά. Το 45 % της εν λόγω χρηματοδότησης διατέθηκε σε σιδηροδρομικά έργα (π.χ. για να αναβαθμιστούν σιδηροδρομικές γέφυρες, να κατασκευαστούν τμήματα τροχιάς χαμηλής ταχύτητας για μακρύτερες και βαρύτερες αμαξοστοιχίες, να αυξηθεί το ελάχιστο ύψος των σηράγγων), το 34 % σε οδικά έργα (π.χ. για να αναβαθμιστούν οδικά τμήματα και γέφυρες), το 7 % σε έργα αερολιμένων (π.χ. για να αυξηθούν οι επιχειρησιακές ικανότητες και η προσβασιμότητα), ενώ η υπόλοιπη χρηματοδότηση διατέθηκε σε έργα σε λιμένες και τερματικούς σταθμούς (π.χ. για να αυξηθούν η χωρητικότητα και η συνδεσιμότητα).

Ο ΜΣΕ παρέχει τη δυνατότητα χρηματοδότησης **στοιχείων συνεργειών** που αφορούν άλλον τομέα του ΜΣΕ (έως και 20 % των επιλέξιμων δαπανών). Όσον αφορά τα στοιχεία συνεργειών του ΜΣΕ — Μεταφορές, τα οποία αφορούν κυρίως υποδομές που σχετίζονται με την ενέργεια, 34 έργα λαμβάνουν χρηματοδότηση ύψους 64 εκατ. EUR από τον ΜΣΕ. Για παράδειγμα, 20 έργα προγραμματίζουν την εγκατάσταση σταθμών ανεφοδιασμού με υδρογόνο και ηλεκτρολυτικών κυψελών, ενώ 8 έργα προγραμματίζουν την εγκατάσταση ηλιακών συλλεκτών σε αερολιμένες, λιμένες και τερματικούς σταθμούς οδικών-σιδηροδρομικών μεταφορών.

Ο ΜΣΕ — Μεταφορές λειτουργεί επίσης συμπληρωματικά με το πρόγραμμα **«Ορίζων Ευρώπη»**, για παράδειγμα όσον αφορά τον οικολογικό προσανατολισμό των αερολιμένων. Ενώ ο ΜΣΕ στηρίζει τις υποδομές για εναλλακτικά καύσιμα και την πρόσβαση μέσω

δημόσιων συγκοινωνιών, το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» χρηματοδοτεί καινοτόμες ενεργειακά αποδοτικές ή νέες ψηφιακές και αυτοματοποιημένες λύσεις για τις δραστηριότητες των αερολιμένων[17].

Ενέργεια:

Από το 2021 στο πλαίσιο των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για ΕΚΕ έχουν υποβληθεί προτάσεις από πέντε διαφορετικές κατηγορίες έργων (ηλεκτρική ενέργεια, αέριο, υποδομές μεταφοράς CO_2, ευφυή δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας, υδρογόνο και ηλεκτρολυτικές κυψέλες).

Στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων του 2021, η ηλεκτρική ενέργεια ήταν η σημαντικότερη κατηγορία έργων, με τρεις επιχορηγήσεις για εργασίες που αντιπροσώπευαν το 92 % της διατιθέμενης χρηματοδότησης της ΕΕ. Στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων του 2022, η ηλεκτρική ενέργεια ήταν και πάλι η σημαντικότερη κατηγορία που αντιπροσώπευε το 52 % της διατιθέμενης χρηματοδότησης της ΕΕ (64 % όταν υπολογιζόταν σε συνδυασμό με τα ευφυή δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας). Στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων του 2023, οι υποδομές μεταφοράς CO_2 αποτέλεσαν τη μεγαλύτερη κατηγορία που αντιπροσώπευε το 80 % της διατιθέμενης χρηματοδότησης της ΕΕ. Στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων του 2024, η ηλεκτρική ενέργεια (συμπεριλαμβανομένων των υπεράκτιων δικτύων και της αποθήκευσης) ήταν και πάλι η σημαντικότερη κατηγορία που αντιπροσώπευε το 57 % της διατιθέμενης χρηματοδότησης της ΕΕ (59 % όταν υπολογιζόταν σε συνδυασμό με τα ευφυή δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας).

Μεταξύ του 2021 και του 2024, μέσω των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για ΕΚΕ, στηρίχτηκαν 62 έργα με χρηματοδότηση ύψους 3,5 δισ. EUR από τον ΜΣΕ — Ενέργεια: 43 ήταν μελέτες, με χρηματοδότηση ύψους σχεδόν 431 εκατ. EUR, και τα υπόλοιπα 19 ήταν εργασίες, με χρηματοδότηση ύψους άνω των 3 δισ. EUR. Μέσω των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για διασυνοριακά έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας έχουν επίσης στηριχτεί 14 έργα (12 μελέτες και 2 εργασίες) με χρηματοδότηση ύψους 91,2 εκατ. EUR.

Διάγραμμα 2: ***Χαρτοφυλάκιο του ΜΣΕ — Ενέργεια ανά κατηγορία (2021-2024)***

Ηλεκτρική ενέργεια και ευφυή δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας

[17] Διασφάλιση ανταγωνιστικών και βιώσιμων αερολιμένων.

Ο ΜΣΕ στήριξε 16 έργα ηλεκτρικής ενέργειας, ύψους άνω των 2 δισ. EUR. Στα αξιοσημείωτα έργα που έλαβαν επιχορηγήσεις για εργασίες περιλαμβάνονται: το έργο EuroAsia Interconnector μεταξύ Ελλάδας και Κύπρου (658 εκατ. EUR, 2021), πρόσθετα στοιχεία υποδομών που απαιτούνται για τον συγχρονισμό των κρατών της Βαλτικής με το ηπειρωτικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας (166 εκατ. EUR, 2021), το έργο ELMED Interconnector μεταξύ Σικελίας και Τυνησίας (308 εκατ. EUR, 2022) και η ενεργειακή νήσος Bornholm (645 εκατ. EUR, 2024).

Ο ΜΣΕ στήριξε επίσης τέσσερις δράσεις ευφυών δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας σε τέσσερα διαφορετικά ΕΚΕ, ύψους 209 εκατ. EUR. Η μεγαλύτερη επιχορήγηση για εργασίες ανήλθε σε 100 εκατ. EUR για την ψηφιοποίηση των δικτύων διανομής ενέργειας στη Βαυαρία και στην Τσεχία.

Δίκτυο διοξειδίου του άνθρακα

Ο ΜΣΕ στήριξε 21 έργα υποδομών μεταφοράς CO_2 ύψους 864 εκατ. EUR. Η μεγαλύτερη επιχορήγηση για εργασίες ανήλθε σε 161 εκατ. EUR για τη φάση I του κόμβου CO_2 στη Δουνκέρκη.

Η χρηματοδότηση που παρέχεται από τον ΜΣΕ σε διασυνοριακές υποδομές κρίσιμης σημασίας για δίκτυα και αποθήκευση CO_2 λειτουργεί σε μεγάλο βαθμό συμπληρωματικά με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», το οποίο στηρίζει ερευνητικά έργα ώστε να διερευνηθεί η σκοπιμότητα νέων τεχνολογιών για τη βιομηχανική διαχείριση του άνθρακα και να αποδειχτεί η βιωσιμότητα των τεχνολογιών από τεχνολογική και οικονομική άποψη[18].

Φυσικό αέριο

Ο ΜΣΕ στήριξε τέσσερα έργα αερίου ύψους 148 εκατ. EUR. Η μεγαλύτερη επιχορήγηση για εργασίες ανήλθε σε 78 εκατ. EUR για αποθήκευση αερίου στη Βουλγαρία. Συνολικά, παρότι τα έργα φυσικού αερίου αποτελούσαν σημαντικό μερίδιο της χρηματοδότησης που χορηγήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος ΜΣΕ1 (1 454 εκατ. EUR), το μερίδιό τους μειώθηκε στο πλαίσιο του ΜΣΕ2, κυρίως επειδή δεν είναι πλέον επιλέξιμα για χρηματοδότηση από τον ΜΣΕ — Ενέργεια μετά την αναθεώρηση του κανονισμού ΔΕΔ-Ε.

Υδρογόνο

Ο ΜΣΕ στήριξε 21 έργα υδρογόνου —όλα για μελέτες— ύψους 258 εκατ. EUR. Η μεγαλύτερη επιχορήγηση ύψους 33 εκατ. EUR αφορούσε το ισπανικό έργο Hydrogen Backbone.

Διασυνοριακά έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Ο ΜΣΕ — Ενέργεια στηρίζει οικονομικά πέντε διασυνοριακά έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, στα οποία συμμετέχουν οκτώ διαφορετικά κράτη μέλη, και τέσσερα άλλα έργα που δεν χαρακτηρίζονται ως διασυνοριακά έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, με προπαρασκευαστικές μελέτες. Έως το 2024 χορηγήθηκαν 91 εκατ. EUR σε 14 έργα, συμπεριλαμβανομένων 12 τεχνικών και προπαρασκευαστικών μελετών και δύο εργασιών. Τα

[18] Industrial Carbon Management: Interactive Stories. Industrial carbon management funded by the European Union (Βιομηχανική διαχείριση του άνθρακα: διαδραστικές παρουσιάσεις. Βιομηχανική διαχείριση του άνθρακα που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση).

έργα καλύπτουν διάφορες τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως η υπεράκτια και χερσαία αιολική ενέργεια ή τα ηλιακά φωτοβολταϊκά, καθώς και ενεργειακές εφαρμογές, όπως η τηλεθέρμανση ή η παραγωγή ανανεώσιμου υδρογόνου.

Όσον αφορά τον ΜΣΕ — Ενέργεια, **τα στοιχεία συνεργειών** αφορούν κυρίως υποδομές μεταφορών, όπως αποβάθρες και εγκαταστάσεις φόρτωσης πλοίων. Με την αυξανόμενη ωριμότητα των κατηγοριών ενεργειακών υποδομών που καλύπτονται από τον νέο κανονισμό ΔΕΔ-Ε, ιδίως των ευφυών δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας και των δικτύων υδρογόνου, αναμένονται περαιτέρω συνέργειες με το σκέλος των μεταφορών και το σκέλος του ψηφιακού τομέα. Στον τομέα των διασυνοριακών έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τα νέα έργα επικεντρώνονται σε ολόκληρες αξιακές αλυσίδες υδρογόνου, από την παραγωγή έως τη χρήση σε τομείς όπως η βιομηχανία και οι μεταφορές.

Ψηφιακές τεχνολογίες:

Με την κάλυψη έργων κοινού ενδιαφέροντος και την εστίαση σε διασυνοριακές διασυνδέσεις, ο ΜΣΕ — **Ψηφιακός τομέας** λειτουργεί ως καταλύτης για το πανευρωπαϊκό οικοσύστημα ψηφιακής συνδεσιμότητας. Μετά τις τρεις πρώτες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων, ο ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας χρηματοδοτεί επί του παρόντος 117 έργα, τα οποία καλύπτουν τα κύρια θέματα που παρατίθενται κατωτέρω, με συνολικό προϋπολογισμό άνω των 640 εκατ. EUR.

Συνδεσιμότητα κορμού για ψηφιακές παγκόσμιες πύλες

Ο ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας στηρίζει την ανάπτυξη νέων δικτύων κορμού ή τη σημαντική αναβάθμιση υφιστάμενων δικτύων, συμπεριλαμβανομένων των υποβρύχιων καλωδίων, εντός και μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών. Από το 2021 το σκέλος του ΜΣΕ που αφορά τον ψηφιακό τομέα παρέχει χρηματοδοτική στήριξη σε 51 έργα για ψηφιακές παγκόσμιες πύλες συνολικού ύψους 420 εκατ. EUR.

Τα εν λόγω έργα συμβάλλουν σημαντικά στην ενίσχυση των παγκόσμιων συνδέσεων μεταξύ **Ευρώπης και Αφρικής** (π.χ. τα έργα Medusa Africa ή Canalink-Morocco), της **Μέσης Ανατολής** (π.χ. το έργο BlueMed East) και **της Ασίας** (συνδεσιμότητα στην Αρκτική), καθώς και στην εδραίωση των συνδέσεων μεταξύ των κρατών μελών στη Μεσόγειο, στον Ατλαντικό, στη Βαλτική θάλασσα και στην ηπειρωτική Ευρώπη (συμπεριλαμβανομένης της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης). Τα εν λόγω έργα στηρίζουν επίσης τη συνδεσιμότητα στις **εξόχως απόκεντρες περιοχές** της Ευρώπης και σε **υπερπόντιες χώρες και εδάφη**, όπως στον Ειρηνικό Ωκεανό (π.χ. το έργο NUANUA), στην Καραϊβική (π.χ. το έργο BCA), στις Κανάριες Νήσους (π.χ. το έργο PENCAN-X) και στην περιοχή των Αζόρων-Μαδέρας (π.χ. το έργο Atlantic CAM).

Όλοι οι δικαιούχοι των εν λόγω επιχορηγήσεων του ΜΣΕ είναι **οντότητες που ελέγχονται από την ΕΕ** και τα καλώδια που θα αναπτυχθούν κατασκευάζονται με ασφαλή τεχνολογία. Εκτός από την κατοχύρωση της ασφαλούς διαβίβασης των terabytes δεδομένων ανά δευτερόλεπτο, σχεδόν όλα τα χρηματοδοτούμενα καλώδια αφορούν, μεταξύ άλλων, **έξυπνες τεχνολογίες**, οι οποίες λειτουργούν ως μεγάλοι γεωγραφικοί αισθητήρες για την παρακολούθηση δραστηριοτήτων σε κοντινή απόσταση, λειτουργώντας ως συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης για την προστασία της ίδιας της υποδομής.

Το δεύτερο πρόγραμμα εργασίας του ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας για την περίοδο 2024-2027 παρέχει επιπλέον 542 εκατ. EUR για τη συγχρηματοδότηση έργων συνδεσιμότητας κορμού. Οι συνολικές επενδύσεις της ΕΕ σε αυτές τις υποδομές κρίσιμης σημασίας κατά τη διάρκεια του τρέχοντος δημοσιονομικού πλαισίου θα ανέλθουν σε σχεδόν 1 δισ. EUR.

Χάρτης *2*: ***Έργα του ΜΣΕ — Ψηφιακή παγκόσμια πύλη***

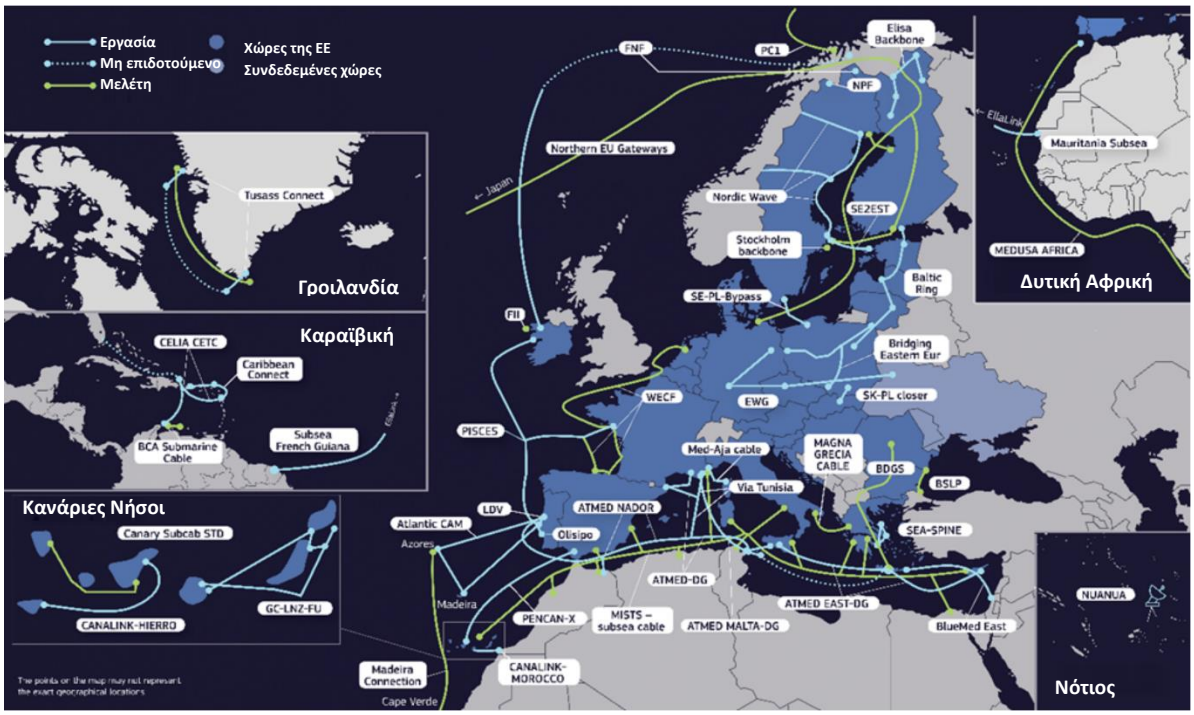

Συστήματα 5G σε περιοχές όπου βρίσκονται κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες

Από το 2021 ο ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας παρέχει χρηματοδοτική στήριξη συνολικού ύψους 128 εκατ. EUR σε 41 έργα για την ταχεία ανάπτυξη και υιοθέτηση της τεχνολογίας **5G για έξυπνες κοινότητες.** Τα χρηματοδοτούμενα έργα ενσωματώνουν υποδομές 5G με **υπολογιστικό νέφος παρυφών**, εστιάζοντας σε **αυτοδύναμα δίκτυα 5G**, τα οποία καθιστούν δυνατές περιπτώσεις καινοτόμου χρήσης, όπως η εξ αποστάσεως χειρουργική, η εικονική πραγματικότητα για σκοπούς μάθησης, η παρακολούθηση μέσω μη επανδρωμένων αεροσκαφών και άλλα.

Χάρτης 3: ***Έργα 5G για έξυπνες κοινότητες***

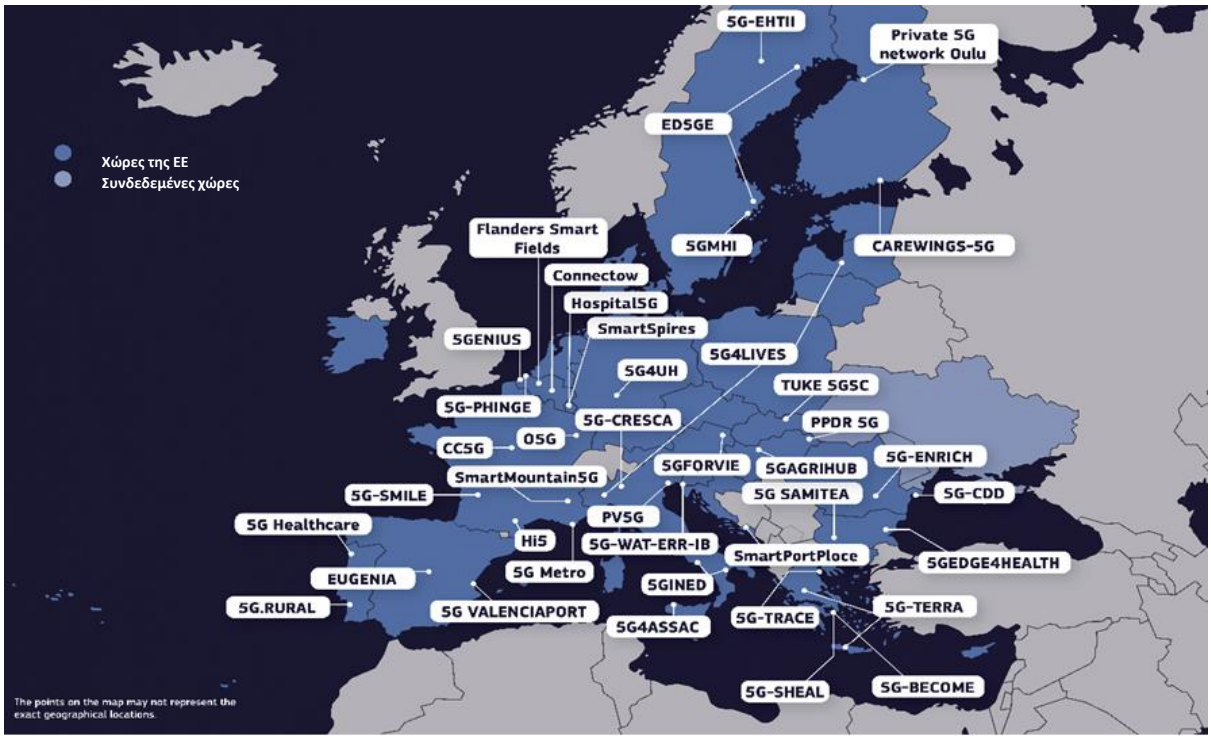

Κάλυψη 5G κατά μήκος των κύριων διαδρόμων μεταφορών

Από το 2021 ο ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας παρέχει χρηματοδοτική στήριξη σε 25 έργα (εργασίες και μελέτες) για αδιάλειπτη κάλυψη 5G κατά μήκος των διασυνοριακών διαδρόμων μεταφορών, συνολικού ύψους 93 εκατ. EUR. Δώδεκα από τα εν λόγω έργα αναπτύσσουν αυτοδύναμες υποδομές 5G κατά μήκος των διασυνοριακών διαδρόμων του ΔΕΔ-Μ, όπως αυτοκινητόδρομοι, σιδηρόδρομοι ή θαλάσσιες διαδρομές, διασφαλίζοντας έτσι την απρόσκοπτη διαλειτουργικότητα των εθνικών συστημάτων 5G. Οι υποδομές διαδρόμων 5G θα καταστήσουν δυνατή την παροχή ευρέος φάσματος υπηρεσιών συνδεδεμένης και αυτοματοποιημένης κινητικότητας για οχήματα, οδηγούς, επιβάτες και άλλους σχετικούς παράγοντες.

Χάρτης 4: ***Έργα για κάλυψη 5G κατά μήκος των κύριων διαδρομών μεταφορών***

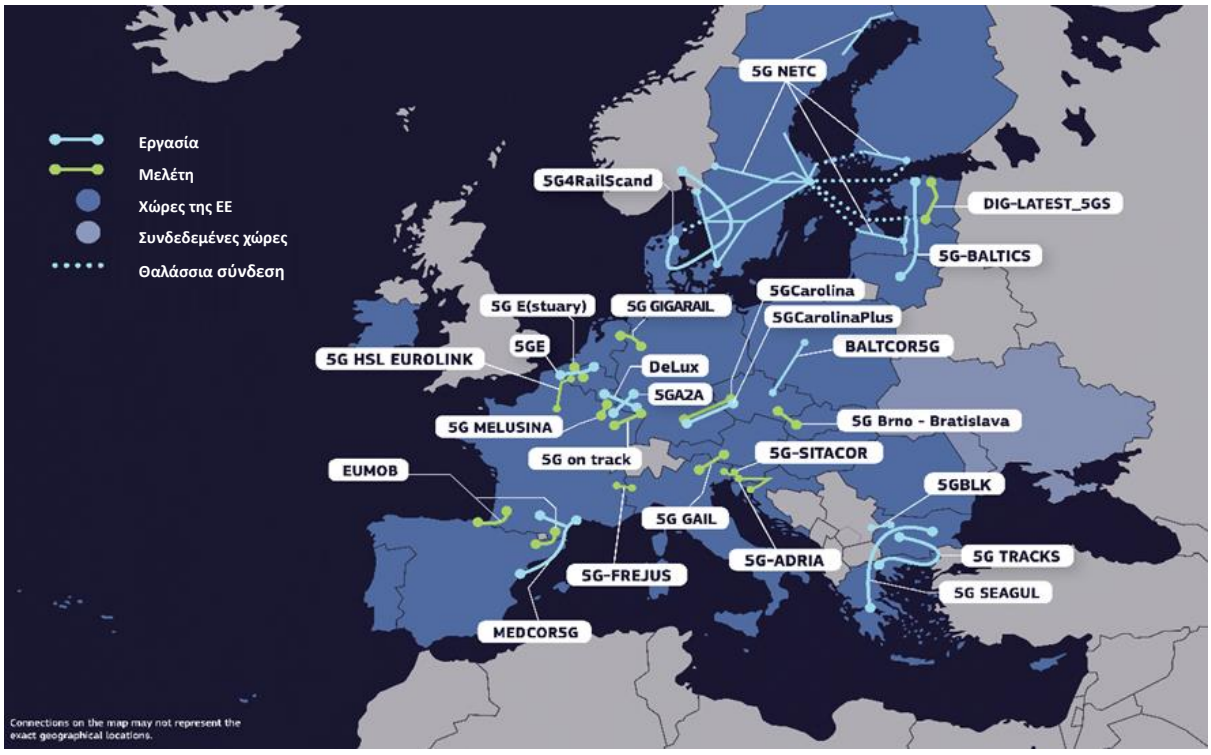

Τα έργα των διαδρόμων 5G κατά μήκος των κύριων διαδρόμων του ΔΕΔ-Μ αποτελούν καλό παράδειγμα για **συνέργειες** μεταξύ των διαφόρων σκελών του ΜΣΕ. Το σκέλος του ΜΣΕ που αφορά τον ψηφιακό τομέα στηρίζει επίσης την ανάπτυξη διασυνοριακών ψηφιακών υποδομών i) για την επιτάχυνση της ψηφιοποίησης των τομέων της ενέργειας και των μεταφορών μέσω της ενίσχυσης της διαλειτουργικότητας και της τυποποίησης (επιχειρησιακές ψηφιακές πλατφόρμες) και ii) για την ενεργοποίηση ενός «ενάρετου» κύκλου επενδύσεων σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων για επιχειρησιακές ψηφιακές πλατφόρμες του 2022 χρηματοδοτήθηκε ένα έργο συντονισμού και στήριξης που προετοιμάζει το έδαφος για εργασίες στο πλαίσιο του δεύτερου πολυετούς προγράμματος εργασίας του ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας για την περίοδο 2024-2027.

IV. Η ανταπόκριση του ΜΣΕ στην πρόσφατη κρίση

Κατά τα τελευταία έτη, ο ΜΣΕ απέδειξε την ευελιξία του να ανταποκρίνεται σε απρόβλεπτες προκλήσεις και κρίσεις. Με τον απρόκλητο επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας, η Ουκρανία και η Μολδαβία ζήτησαν επίσημη σύνδεση με το πρόγραμμα του ΜΣΕ (συμφωνίες που υπογράφηκαν στις 9 Μαΐου και στις 6 Ιουνίου 2023). Αυτό παρέχει τη δυνατότητα στους δικαιούχους των εν λόγω χωρών να συμμετέχουν ανεξάρτητα στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων του ΜΣΕ και να είναι παρατηρητές στις συνεδριάσεις της επιτροπής του. Η ΕΕ έχει αναστείλει τις εθνικές χρηματοδοτικές συνεισφορές της όσον αφορά προγράμματα της ΕΕ για όσο διάστημα οι δύο χώρες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν οικονομικές προκλήσεις που δημιουργήθηκαν λόγω του πολέμου.

Μεταφορές:

Μετά την έναρξη της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022, η κατανομή του κονδυλίου για τη **στρατιωτική κινητικότητα** επιταχύνθηκε όσο το δυνατόν περισσότερο. Η Επιτροπή επιτάχυνε την αξιολόγηση της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων για στρατιωτική κινητικότητα το 2021 (η οποία ήταν ανοικτή για υποβολή αιτήσεων έως τον Ιανουάριο του 2022) και στη συνέχεια δρομολόγησε αμέσως τη δεύτερη πρόσκληση υποβολής προτάσεων για στρατιωτική κινητικότητα τον Μάιο του 2022 (τέσσερις μήνες νωρίτερα απ' ό,τι είχε προγραμματιστεί). Ο υπόλοιπος προϋπολογισμός διατέθηκε εμπροσθοβαρώς, με την τελευταία πρόσκληση υποβολής προτάσεων να προκηρύσσεται τον Μάιο του 2023. Κατά συνέπεια, το κονδύλιο για τη στρατιωτική κινητικότητα ύψους 1,7 δισ. EUR απορροφήθηκε σε μόλις δυόμισι έτη. Κατά τη διάρκεια των τριών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, το ποσοστό υπερκάλυψης αυξήθηκε σταδιακά από το 1,2 για την πρόσκληση υποβολής προτάσεων του 2021 σε 4,7 στην τελευταία πρόσκληση του 2023, γεγονός που καταδεικνύει επίσης αυξανόμενες επενδυτικές ανάγκες για υποδομές διπλής χρήσης.

Διάγραμμα 3*: Τάση της ζήτησης για χρηματοδότηση της στρατιωτικής κινητικότητας στο πλαίσιο του ΜΣΕ (σε εκατ. EUR)*

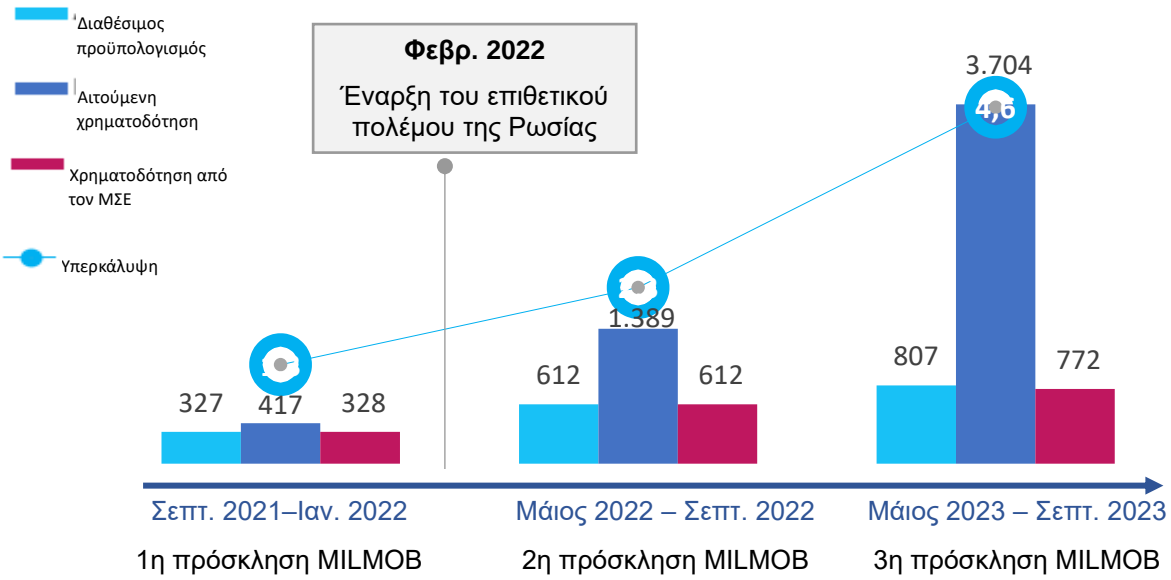

Ο ΜΣΕ — Μεταφορές απέδειξε επίσης τον ευέλικτο χαρακτήρα του, μέσω της κάλυψης κρίσιμων αναγκών που ανέκυψαν στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ με την Ουκρανία και τη Μολδαβία. Η χρηματοδότηση του ΜΣΕ — Μεταφορές στηρίζει την πρωτοβουλία για τις **λωρίδες αλληλεγγύης** και συμβάλλει στη δημιουργία εναλλακτικών διαδρομών για τη μεταφορά εμπορευμάτων από και προς την Ουκρανία και τη Μολδαβία μετά τον αποκλεισμό των ουκρανικών λιμένων. Συνολικά (μετά τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων του 2022 και του 2023), ο ΜΣΕ — Μεταφορές έχει παράσχει χρηματοδότηση ύψους περίπου 1,5 δισ. EUR σε έργα που βελτιώνουν τις λωρίδες αλληλεγγύης και διασφαλίζουν ότι η Ουκρανία και η Μολδαβία συνδέονται καλύτερα με τα γειτονικά τους κράτη μέλη της ΕΕ (Πολωνία, Σλοβακία, Ουγγαρία, Ρουμανία). Τα εν λόγω έργα θα πρέπει να ενισχύσουν τη χωρητικότητα και την πρόσβαση σε βασικά οδικά και σιδηροδρομικά σημεία διέλευσης των συνόρων του ΔΕΔ-Μ, επεκτείνοντας και αναβαθμίζοντας τις υποδομές, βελτιώνοντας τους χώρους στάθμευσης, τις εγκαταστάσεις μεταφόρτωσης και τον εξοπλισμό. Η στήριξη προς την Ουκρανία περιλαμβάνει επίσης έργα που αφορούν την ανάπτυξη του ευρωπαϊκού τυποποιημένου εύρους σιδηροτροχιάς (UIC) στην Ουκρανία για τη βελτίωση των σιδηροδρομικών της συνδέσεων με γειτονικά κράτη μέλη. Τα πρώτα αποτελέσματα είναι ήδη ορατά στην πράξη.

Η πανδημία COVID-19 και ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας έχουν οδηγήσει σε υψηλό πληθωρισμό, αυξημένο κόστος των δομικών υλικών, εξάντληση του εργατικού δυναμικού και διατάραξη των αλυσίδων εφοδιασμού. Αυτό σήμαινε ότι τα έργα του ΜΣΕ χρειάζονταν ταχεία διοχέτευση κονδυλίων για την υλοποίηση των προγραμματισμένων δράσεων. Ως εκ τούτου, το πολυετές πρόγραμμα εργασίας τροποποιήθηκε ώστε να καταστεί δυνατή η εμπροσθοβαρής χρηματοδότηση όλου του διαθέσιμου προϋπολογισμού βάσει του τρέχοντος ΠΔΠ για τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του ΜΣΕ — Μεταφορές για το 2023 και το 2024.

Ενέργεια:

Η πανδημία COVID-19 και η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία επηρέασαν επίσης την υλοποίηση ενεργειακών έργων που χρηματοδοτούνται από τον ΜΣΕ, λόγω της απότομης αύξησης των τιμών της ενέργειας, των σημαντικών αυξήσεων του κόστους και των

ελλείψεων εφοδιασμού σε κατασκευαστικά στοιχεία για έργα υποδομών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα καθυστερήσεις σε ορισμένα έργα, ιδίως λόγω της ανάγκης εφαρμογής εναλλακτικών τεχνικών λύσεων και παροχής πρόσθετης χρηματοδότησης.

Τον Μάιο του 2022, ανταποκρινόμενη στη ρωσική εισβολή, η Επιτροπή ενέκρινε το σχέδιο **REPowerEU**[19], το οποίο οδήγησε στη θέσπιση σειράς νομοθετημάτων που αποσκοπούν στη μείωση της εξάρτησης από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα, στη διαφοροποίηση των πηγών εφοδιασμού αερίου, στη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και στην επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Μολονότι ο ισχύων κανονισμός ΜΣΕ και ο αναθεωρημένος κανονισμός ΔΕΔ-Ε άρχισαν να ισχύουν πριν από το σχέδιο REPowerEU, ευθυγραμμίζονται με τους στόχους του εν λόγω σχεδίου. Από το 2013 τα έργα που χρηματοδοτούνται από τον ΜΣΕ — Ενέργεια έχουν συμβάλει στην ενοποίηση της αγοράς ενέργειας της ΕΕ, μέσω της ενίσχυσης των διασυνοριακών συνδέσεων και της αύξησης της ασφάλειας του εφοδιασμού. Το 2021, το 2022 και το 2023 διατέθηκαν επιχορηγήσεις για εργασίες στον τομέα της αποθήκευσης αερίου, οι οποίες θα αντιμετωπίσουν τις ανησυχίες που αφορούν την ασφάλεια του εφοδιασμού με αέριο στη νοτιοανατολική Ευρώπη, περιοχή η οποία επηρεάζεται πιο άμεσα από τις διακοπές του ρωσικού εφοδιασμού.

Ο αναθεωρημένος κανονισμός ΔΕΔ-Ε εξαιρεί τις κατηγορίες υποδομών ορυκτών καυσίμων από την επιλεξιμότητα για το καθεστώς ΕΚΕ και συμπεριλαμβάνει νέες κατηγορίες υποδομών που είναι καίριας σημασίας για την απανθρακοποίηση, ιδίως έργα υδρογόνου και υπεράκτια δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας. Τα διασυνοριακά έργα στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας συμβάλλουν στην οικονομικά αποδοτική ανάπτυξη πρόσθετων δυναμικοτήτων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι οποίες συμβάλουν στη μείωση της εξάρτησης της ΕΕ από τα ορυκτά καύσιμα.

Ψηφιακές τεχνολογίες:

Όπως ορίζεται στο πεδίο εφαρμογής των έργων κοινού ενδιαφέροντος στον ψηφιακό τομέα, ο ΜΣΕ μπορεί να συμβάλει στην επέκταση και την ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας μεταξύ της ΕΕ και των γειτόνων της. Το **έργο East West Gate** (που χρηματοδοτείται στο πλαίσιο της δεύτερης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων) θα καταστήσει δυνατή την παροχή ψηφιακών υπηρεσιών στην Ουκρανία και θα αυξήσει άμεσα τις δυνατότητες και τη χωρητικότητα επικοινωνίας τόσο με την Ουκρανία όσο και μεταξύ των χωρών της ΕΕ.

Στο πλαίσιο του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, καθώς και των συγκρούσεων και της αστάθειας στη Μέση Ανατολή, έχει καταστεί επιτακτική η ανάγκη να αυξηθεί η ανθεκτικότητα και το επίπεδο εφεδρείας των **ψηφιακών υποδομών που συνδέουν την Ευρώπη με την Ασία**. Ο ΜΣΕ έχει ήδη χρηματοδοτήσει τρία έργα ανάπτυξης καλωδίων στην περιοχή της Αρκτικής, και συγκεκριμένα τα έργα Far North Fiber, Polar Connect και Tusass Connect. Τα εν λόγω έργα αποτελούν μέρος του οράματος της συνδεσιμότητας στην Αρκτική, το οποίο θα οδηγήσει τελικά σε μια εναλλακτική διαδρομή μεταξύ Ευρώπης και Ασίας.

[19] Ανακοίνωση της Επιτροπής (2022) 230 final, της 18ης Μαΐου 2022, σχετικά με το σχέδιο REPowerEU.

Διάφορα έργα που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του σκέλους του ΜΣΕ για τον ψηφιακό τομέα ενισχύουν την ψηφιακή συνδεσιμότητα σε ολόκληρη την Ευρώπη και με γειτονικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένων της Βόρειας Αφρικής και των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης (Ουκρανία και Μολδαβία), ενώ αντικατοπτρίζουν την ευρύτερη γεωπολιτική στρατηγική για την ενίσχυση της ψηφιακής ανθεκτικότητας της Ευρώπης, την προαγωγή της οικονομικής ολοκλήρωσης και την προώθηση της περιφερειακής σταθερότητας. Μέσω της επέκτασης των δικτύων υψηλής χωρητικότητας και της ευθυγράμμισης των ψηφιακών προτύπων, το πρόγραμμα λειτουργεί ως αντίμετρο στις εξωτερικές επιρροές, καθιερώνοντας τον έλεγχο των ψηφιακών υποδομών κρίσιμης σημασίας.

Ο ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στη δημιουργία εναλλακτικών λύσεων ψηφιακής συνδεσιμότητας, καθώς ενισχύει την ανθεκτικότητα των δικτύων επικοινωνίας και συμβάλλει στη διερεύνηση διαδρομών ικανών να παρακάμψουν παραδοσιακά σημεία συμφόρησης με υπερβολική χρήση, όπως η διώρυγα του Σουέζ.

Τέλος, οι αυστηρές απαιτήσεις επιλεξιμότητας στο πλαίσιο του ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας, όσον αφορά τους φορείς υλοποίησης έργων και τον εξοπλισμό που χρησιμοποιείται, συμβάλλουν στην ασφάλεια και στην αξιοπιστία των χρηματοδοτούμενων υποδομών ψηφιακών επικοινωνιών κρίσιμης σημασίας.

V. Τρέχουσα δημοσιονομική κατάσταση και αξιολόγηση της προόδου

Με την ενδιάμεση επανεξέταση του τρέχοντος ΠΔΠ, η οποία ολοκληρώθηκε το 2024, δεν επήλθαν αλλαγές στον προϋπολογισμό του ΜΣΕ και για τους τρεις τομείς. Ωστόσο, στους προϋπολογισμούς διαφόρων τομεακών προγραμμάτων σημειώθηκαν και πάλι ορισμένες αλλαγές σε σύγκριση με τα ποσά αναφοράς στη νομική βάση, όπως περιγράφεται κατωτέρω.

Προκειμένου τα κονδύλια που διατίθενται και τα έργα που υποστηρίζονται από τον ΜΣΕ να καταστούν πιο ορατά και διαφανή, ο CINEA δρομολόγησε έναν δημόσιο πίνακα ελέγχου τον Ιανουάριο του 2023[20]. Ο εν λόγω πίνακας καλύπτει όλα τα έργα και τα προγράμματα που διαχειρίζεται ο CINEA, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που διαχειρίζεται για τον ΜΣΕ — Μεταφορές και τον ΜΣΕ — Ενέργεια. Το εν λόγω εργαλείο επιτρέπει σε όλους να βρίσκουν επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τα έργα, τη χρηματοδότηση των έργων και τους δικαιούχους τους, καθώς και γραφήματα για την απεικόνιση των δεδομένων. Ο CINEA δημοσίευσε επίσης δύο διαδραστικές δημοσιεύσεις που παρουσιάζουν τα επιτεύγματα του προγράμματος από το 2014, μία για τον ΜΣΕ — Μεταφορές[21] και μία για τον ΜΣΕ — Ενέργεια[22], καθώς και ειδική δημοσίευση σχετικά με τον συγχρονισμό της Βαλτικής[23].

[20] CINEA Project Portfolio - Welcome | Sheet - Qlik Sense (europa.eu) (Χαρτοφυλάκιο έργων του CINEA — Καλώς ήρθατε | Δελτίο — Qlik Sense).

[21] Greener Transport Infrastructure for Europe 2014-2024: Building future-proof infrastructure thanks to the Connecting Europe Facility Transport (Οικολογικότερες υποδομές μεταφορών για την Ευρώπη 2014-2024: δημιουργία ανθεκτικών στις μελλοντικές εξελίξεις υποδομών χάρη στον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» — Μεταφορές).

[22] Interconnected sustainable energy infrastructure for Europe 2014-2024: Building a future-proof European Energy network with the Connecting Europe Facility Energy (Διασυνδεδεμένες βιώσιμες ενεργειακές υποδομές για την Ευρώπη 2014-2024: δημιουργία ενός ανθεκτικού στις μελλοντικές εξελίξεις ευρωπαϊκού ενεργειακού δικτύου με τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» — Ενέργεια).

Για πληροφορίες σχετικά με την κατανομή του προϋπολογισμού και τα έργα του ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας, βλ. τον ιστότοπο HADEA[24].

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εκτέλεση του προϋπολογισμού του ΜΣΕ διατίθενται επίσης στη διαδικτυακή πύλη της Επιτροπής για τις επιδόσεις[25]. Οι πληροφορίες αυτές βασίζονται στις δηλώσεις επιδόσεων των προγραμμάτων οι οποίες υποβάλλονται κάθε χρόνο από κάθε πρόγραμμα.

Μεταφορές:

Ο ΜΣΕ — **Μεταφορές** χρησιμοποίησε 250 εκατ. EUR από τον προϋπολογισμό του με σκοπό τη χρηματοδότηση του ευρωπαϊκού κανονισμού για τα μικροκυκλώματα. Από τον προϋπολογισμό του ΜΣΕ — Μεταφορές στηρίζονται επίσης πρόσθετες διοικητικές δαπάνες που προκύπτουν από τη δέσμη μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 %, ιδίως από τις πρωτοβουλίες FuelEU Maritime και ReFuelEU Aviation και, πιο πρόσφατα, από τον αναθεωρημένο κανονισμό σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια στη Θάλασσα και από τον κανονισμό για τον Ενιαίο Ευρωπαϊκό Ουρανό 2+.

Όπως περιγράφεται ανωτέρω, ο προϋπολογισμός του ΜΣΕ — Μεταφορές διατέθηκε εμπροσθοβαρώς κατά την περίοδο 2021-2024. Μέχρι στιγμής έχουν διατεθεί περισσότερα από 21 δισ. EUR, μετά την υπογραφή έργων που επιλέχτηκαν στο πλαίσιο των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων του 2021/2022/2023 (10,5 δισ. EUR από το γενικό κονδύλιο, 9,3 δισ. EUR από το κονδύλιο συνοχής), καθώς και στο πλαίσιο των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για τη στρατιωτική κινητικότητα (ολόκληρο το ποσό των 1,7 δισ. EUR από το κονδύλιο για τη στρατιωτική κινητικότητα). Στο εν λόγω ποσό περιλαμβάνονται επίσης 1,3 δισ. EUR, τα οποία διατέθηκαν σε έργα υποδομής για εναλλακτικά καύσιμα στο πλαίσιο της πρώτης κυλιόμενης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του μηχανισμού υποδομών εναλλακτικών καυσίμων.

Ο υπόλοιπος προϋπολογισμός του ΜΣΕ θα διατεθεί στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του 2024 και της δεύτερης κυλιόμενης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του μηχανισμού υποδομών εναλλακτικών καυσίμων, με προϋπολογισμό 2,5 δισ. EUR και 1 δισ. EUR αντίστοιχα. Η πρόσκληση υποβολής προτάσεων του 2024 περατώθηκε στα τέλη Ιανουαρίου 2025 και βρίσκεται επί του παρόντος υπό αξιολόγηση, ενώ η δεύτερη κυλιόμενη πρόσκληση υποβολής προτάσεων του μηχανισμού υποδομών εναλλακτικών καυσίμων προκηρύχθηκε τον Φεβρουάριο του 2024 και θα διαρκέσει έως τις αρχές του 2026.

Οι πρώτες συμφωνίες επιχορήγησης του τρέχοντος ΠΔΠ υπογράφηκαν το 2022 μετά την προκήρυξη της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΜΣΕ — Μεταφορές το 2021. Δεδομένου ότι τα έργα για μελέτες διαρκούν δύο έως τρία έτη και τα έργα για κατασκευαστικές εργασίες διαρκούν τέσσερα έως πέντε έτη, τα περισσότερα έργα του ΜΣΕ — Μεταφορές βρίσκονται ακόμη σε πρώιμο στάδιο. Επί του παρόντος, βρίσκονται σε εξέλιξη περισσότερα από 600 έργα. Μόνο λίγα μικρά έργα (23) έχουν ήδη ολοκληρωθεί (π.χ. υποδομές εναλλακτικών καυσίμων, ασφαλείς και προστατευμένοι χώροι στάθμευσης).

---

[23] ΜΣΕ — Ενέργεια: καθοριστική χρηματοδότηση για την επίτευξη του συγχρονισμού της Βαλτικής με το δίκτυο της ηπειρωτικής Ευρώπης.

[24] Σχετικά με τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» — Ψηφιακός τομέας — Ευρωπαϊκός Εκτελεστικός Οργανισμός για την Υγεία και τον Ψηφιακό τομέα.

[25] Μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» — Επιδόσεις — Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Μέχρι στιγμής, τα έργα προχωρούν όπως αναμενόταν και σύμφωνα με τις αντίστοιχες συμφωνίες επιχορήγησης. Πιθανές καθυστερήσεις μπορεί να προκύψουν μόνο κατά τα επόμενα έτη.

Ο ΜΣΕ — Μεταφορές έχει εφαρμόσει με επιτυχία την αρχή της «απώλειας σε περίπτωση μη χρήσης». Εάν καθυστερήσει η υλοποίηση ενός έργου, το πεδίο εφαρμογής του προσαρμόζεται και η επιχορήγησή του μειώνεται αναλόγως. Στη συνέχεια, ο προϋπολογισμός διατίθεται σε άλλη πρόσκληση υποβολής προτάσεων («επανεισροή»).

Ενέργεια:

Οι πιστώσεις αναλήψεων υποχρεώσεων του ΜΣΕ — **Ενέργεια** για την περίοδο 2021-2023 ανήλθαν αρχικά σε 2 397 εκατ. EUR, συμπεριλαμβανομένων 5,9 εκατ. EUR από έσοδα που διατέθηκαν στο πλαίσιο προηγούμενων εντολών ανάκτησης του ΜΣΕ για την περίοδο 2014-2020 το 2021[26].

Οι επιχορηγήσεις που χορηγήθηκαν βάσει των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για έργα ΕΚΕ και διασυνοριακά έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας κατά την περίοδο 2021-2024 ανήλθαν συνολικά σε 3 542 εκατ. EUR, ενώ οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για διασυνοριακά έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας του 2024 εξακολουθούν να εκκρεμούν.

Στον ΜΣΕ —Μεταφορές μεταφέρθηκαν 430 εκατ. EUR από τις πιστώσεις αναλήψεων υποχρεώσεων του ΜΣΕ — Ενέργεια για το έτος 2023. Αυτό δείχνει ότι ο προϋπολογισμός του ΜΣΕ χρησιμοποιείται μεταξύ των τριών τομέων με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο. Το 2023 το σκέλος του ΜΣΕ για την ενέργεια εξακολουθούσε να διαθέτει περιορισμένο χαρτοφυλάκιο έργων στα οποία είχε χορηγηθεί χρηματοδότηση και ορισμένα από αυτά είχαν αντιμετωπίσει καθυστερήσεις στην υλοποίηση. Ταυτόχρονα, ο ΜΣΕ — Μεταφορές προκατέβαλε τον προϋπολογισμό του και μπόρεσε να χρησιμοποιήσει τον μεταφερθέντα προϋπολογισμό στο πλαίσιο των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων του ΜΣΕ — Μεταφορές του 2023.

Ο μεταφερθείς προϋπολογισμός θα επιστραφεί στον ΜΣΕ — Ενέργεια από το 2025 και αναμένεται να δεσμευτεί τα επόμενα έτη, καθώς εκτιμάται ότι θα υπάρχουν σημαντικές επενδυτικές ανάγκες στις νέες κατηγορίες ενεργειακών υποδομών (ιδίως στα υπεράκτια δίκτυα και το υδρογόνο). Τα αποτελέσματα της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του ΜΣΕ για το 2024 όσον αφορά ΕΚΕ και ΕΑΕ επιβεβαίωσαν το εξής: οι επιχορηγήσεις που χορηγήθηκαν ανέρχονται συνολικά σε 1 250 εκατ. EUR, τα δε έργα υπεράκτιων δικτύων και υδρογόνου περιλαμβάνουν 24 από τις 41 προτάσεις που επιλέχτηκαν (ποσό που ανέρχεται σε 947 εκατ. EUR ή στο 76 % της διατιθέμενης χρηματοδότησης).

Ψηφιακές τεχνολογίες:

Από το ποσό αναφοράς στη νομική βάση του ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας μεταφέρθηκαν 150 εκατ. EUR στον κανονισμό για τα μικροκυκλώματα και 110 εκατ. EUR στην

[26] Σύμφωνα με το πρώτο πολυετές πρόγραμμα εργασίας το 2021, C(2021) 5791 final της 6ης Αυγούστου 2021: Commission Implementing Decision on the financing of the Connecting Europe Facility and the adoption of the multiannual work programme for the period 2021-2027 (Εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής σχετικά με τη χρηματοδότηση του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» και την έγκριση του πολυετούς προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2021-2027).

πρωτοβουλία «Υποδομή για ανθεκτικότητα, διασυνδεσιμότητα και ασφάλεια μέσω δορυφόρου» (IRIS²) (για την περίοδο 2024-2027).

Η έναρξη της υλοποίησης του ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας καθυστέρησε κάπως, λόγω ορισμένων καθυστερήσεων στην έγκριση, του καινοφανούς χαρακτήρα του προγράμματος και του καινοτόμου χαρακτήρα ορισμένων θεμάτων (π.χ. 5G για συνδεδεμένη και αυτοματοποιημένη κινητικότητα). Ως εκ τούτου, τα έργα της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων 1 ξεκίνησαν τον Ιανουάριο του 2023, τα έργα της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων 2 ξεκίνησαν στις αρχές του 2024, τα έργα της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων 3 ξεκίνησαν στις αρχές του 2025 και τα έργα της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων 4 αναμένεται να ξεκινήσουν στις αρχές του 2026.

Οι τρεις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του προγράμματος εργασίας 2021-2023 ακολούθησαν το χρονοδιάγραμμα προγραμματισμού «μία ετησίως», με πολύ καλές συνολικές δημοσιονομικές αναλήψεις υποχρεώσεων σύμφωνα με τα χρηματοδοτικά κονδύλια, ιδίως για έργα υποβρύχιων καλωδίων που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων για τις ψηφιακές παγκόσμιες πύλες.

Παρότι τα πρώτα αποτελέσματα των έργων θα είναι διαθέσιμα μόνον από το 2025, το τρέχον χαρτοφυλάκιο έργων μπορεί να θεωρηθεί ότι βρίσκεται σε καλό δρόμο. Μετά τις τρεις αρχικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων, ο ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας χρηματοδοτεί επί του παρόντος 117 έργα, τα οποία καλύπτουν τα κύρια θέματά του, με συνολικό προϋπολογισμό άνω των 640 εκατ. EUR.

VI. Συμπεράσματα και προοπτικές για την εναπομένουσα περίοδο του ΠΔΠ

Το σύνολο του προϋπολογισμού για το σκέλος του ΜΣΕ που αφορά τις **μεταφορές** θα δεσμευθεί το 2025 και δεν προβλέπονται περαιτέρω προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του τρέχοντος ΠΔΠ, εκτός εάν υπάρξουν περιορισμένες επανεισροές κονδυλίων που δεν χρησιμοποιούνται από τα έργα.

Τα έργα που επιλέχτηκαν στο πλαίσιο των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων του ΜΣΕ — Μεταφορές έχουν υψηλή ενωσιακή προστιθέμενη αξία και αναμένεται να συμβάλουν στην ολοκλήρωση του δικτύου ΔΕΔ-Μ. Ταυτόχρονα, οι επενδυτικές ανάγκες για το δίκτυο ΔΕΔ-Μ παραμένουν υψηλές. Σύμφωνα με το έγγραφο θέσης των συντονιστών ΔΕΔ-Μ του Απριλίου 2024[27], οι συνολικές επενδύσεις που απαιτούνται για την ολοκλήρωση του κεντρικού και του εκτεταμένου κεντρικού δικτύου ΔΕΔ-Μ ανέρχονται σε 845 δισ. EUR για τα επόμενα 15 έτη. Στο εν λόγω ποσό συνυπολογίζονται όλες οι νέες απαιτήσεις που προστέθηκαν κατά την αναθεώρηση του κανονισμού ΔΕΔ-Μ. Μόνο για έργα με την υψηλότερη ενωσιακή προστιθέμενη αξία, το υπόλοιπο ποσό που πρέπει να επενδυθεί εκτιμάται σε περίπου 210 δισ. EUR.

[27] Connecting Europe. A transport funding and financing that is adapted to the challenges ahead. TEN-T Coordinators' Position Paper (Συνδέοντας την Ευρώπη. Χρηματοδότηση μεταφορών προσαρμοσμένη στις μελλοντικές προκλήσεις. Έγγραφο θέσης των συντονιστών ΔΕΔ-Μ).

Το τρέχον γεωπολιτικό πλαίσιο απαιτεί να επενδύσουμε όσο το δυνατόν ταχύτερα σε έργα στρατιωτικής κινητικότητας που αυξάνουν την ικανότητα για μεγάλης κλίμακας μετακινήσεις στρατευμάτων και βαρέος υλικού σε σύντομο χρονικό διάστημα. Τέτοια έργα θα πρέπει να υλοποιούνται με συντονισμένο τρόπο μεταξύ των κρατών μελών, ώστε να καθίσταται δυνατή η απρόσκοπτη διασυνοριακή κινητικότητα.

Όσον αφορά το σκέλος της **ενέργειας** του **ΜΣΕ**, η Επιτροπή θα συνεχίσει να διοργανώνει προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για ΕΚΕ και ΕΑΕ, καθώς και για διασυνοριακά έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας έως το 2027, ενώ ο συνολικός προϋπολογισμός αναμένεται να δεσμευτεί έως το τέλος του προγράμματος. Η υψηλή ενωσιακή προστιθέμενη αξία των έργων του ΜΣΕ — Ενέργεια προκύπτει από τη συμβολή τους στην ολοκλήρωση των εσωτερικών αγορών ενέργειας, στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και στην απανθρακοποίηση του ενεργειακού συστήματος.

Σύμφωνα με τη μελέτη επενδυτικών αναγκών, η οποία δημοσιεύτηκε τον Ιανουάριο του 2025[28], οι επενδυτικές ανάγκες μόνο για διασυνοριακά έργα ηλεκτρικής ενέργειας και υπεράκτιες συνδέσεις θα ανέλθουν συνολικά σε 130 δισ. EUR κατά την περίοδο 2024-2040. Τα έργα διασυνοριακής συνεργασίας στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (**διασυνοριακά έργα ΑΠΕ**) είναι καίριας σημασίας για την αξιοποίηση ασυμμετριών σε δυναμικό παραγωγής και ζήτησης, ενώ είναι ήδη απαραίτητα για τα κράτη μέλη στα οποία έχουν εξαντληθεί όλες οι δυνατότητες για ανάπτυξη προσανατολισμένη στην εγχώρια αγορά. Η στήριξη της ΕΕ είναι καθοριστικής σημασίας για τη διευκόλυνση τέτοιων έργων, τα οποία συνεπάγονται εντατικές κεφαλαιουχικές δαπάνες και υψηλότερο επίπεδο πολυπλοκότητας και κινδύνων, για παράδειγμα λόγω της δυσκολίας εξεύρεσης συμφωνιών επιμερισμού κόστους-οφέλους μεταξύ των κρατών μελών.

Το δεύτερο πρόγραμμα εργασίας του **ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας** (2024-2027) βασίζεται στα αποτελέσματα και τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την υλοποίηση του πρώτου προγράμματος εργασίας (2021-2023) καθώς και στις εξελισσόμενες προτεραιότητες πολιτικής στον τομέα των υποδομών ψηφιακής συνδεσιμότητας. Ο ΜΣΕ — Ψηφιακός τομέας θα συνεχίσει να στηρίζει τη συνδεσιμότητα κορμού και τα θέματα 5G που αναφέρονται ανωτέρω, με ορισμένες προσαρμογές για τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων που σχετίζονται με το 5G, οι οποίες ενσωματώνονται πλέον σε «πιλοτικά έργα μεγάλης κλίμακας 5G» (αρχής γενομένης από την πρόσκληση υποβολής προτάσεων 4, η οποία άνοιξε στις 22 Οκτωβρίου 2024).

Η προγραμματισμένη κατανομή του διαθέσιμου προϋπολογισμού ύψους 865 εκατ. EUR για την περίοδο 2024-2027 δίνει προτεραιότητα στην αύξηση της χωρητικότητας, της ανθεκτικότητας και της ασφάλειας της διασυνοριακής συνδεσιμότητας της ΕΕ, με χρηματοδότηση ύψους 542 εκατ. EUR για παγκόσμιες πύλες ή υποβρύχια καλώδια. Μια άλλη προτεραιότητα είναι η συνέχιση της ανάπτυξης υπερσύγχρονης συνδεσιμότητας όσον αφορά προηγμένες και καινοτόμες εφαρμογές, με χρηματοδότηση ύψους 205 εκατ. EUR για

[28] Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Γενική Διεύθυνση Ενέργειας, Finesso, A., Kralli, A., Bene, C., Goodall, F. et al., *Investment needs of European energy infrastructure to enable a decarbonised economy – Final report* (Επενδυτικές ανάγκες των ευρωπαϊκών υποδομών ενέργειας για τη διευκόλυνση της απανθρακοποίησης της οικονομίας — Τελική έκθεση), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

πιλοτικά έργα 5G. Έχουν διατεθεί 90 εκατ. EUR για την ανάπτυξη διασυνοριακών συνδέσεων κβαντικής επικοινωνίας μεταξύ των κρατών μελών.

Συνεχίζονται οι εργασίες σχετικά με την **ενδιάμεση αξιολόγηση του ΜΣΕ για την περίοδο 2021-2027**, προκειμένου να αναλυθεί διεξοδικότερα το πρόγραμμα ΜΣΕ. Η υποστηρικτική μελέτη αποτέλεσε αντικείμενο διαδικασίας υποβολής προσφορών και, τον Νοέμβριο του 2024, η Επιτροπή δημοσίευσε το «Πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης» [SWD (2024) 276 final][29].

[29] Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής. Monitoring and Evaluation Framework for the Connecting Europe Facility 2021-2027 (Πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης για τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» 2021-2027).